

**STRATEGIA ROZWOJU GMINY OPOCZNO, AKTUALIZACJA NA LATA 2004 – 2014
PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY OPOCZNO NA LATA 2004-2006**

- I. Wstęp.
- II. Uwarunkowania zewnętrzne.
- III. Prognoza demograficzna.
- IV. Charakterystyka gospodarcza:
 - 1. rynek pracy,
 - 2. aktywność gospodarcza,
 - 3. rolnictwo i leśnictwo,
- V. Realizacja zadań publicznych:
 - 1. struktura budżetu gminy,
 - 2. gospodarka nieruchomościami komunalnymi,
 - 3. gospodarka komunalna,
 - 4. infrastruktura techniczna,
 - 5. plany inwestycyjne
 - 6. oświata i wychowanie
- VI. Strategia dla wybranych obszarów.
- VII. Strategia działania w aspekcie wybranych problemów.
- VIII. Strategia w zakresie promocji gminy Opoczno

I. WSTĘP

Dynamiczne przemiany zachodzące w ostatnich latach w sferze gospodarczej i społecznej naszego kraju w istotny sposób zmieniają również oblicze gminy Opoczno. Tempo zmieniających się uwarunkowań wymaga ciągłego monitorowania i dostosowywania perspektywicznych zamierzeń do nowych okoliczności. Zadaniem niniejszego opracowania jest aktualizacja strategii rozwoju gminy uchwalonej przez Radę Miejską w Opocznie w dniu 3 lutego 1998 r.

Nowa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która weszła w życie w lipcu 2003 r., określa strategię, jako dokument, którego ustalenia winny być uwzględniane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy - podstawowym dokumencie planistycznym w gminie. Strategia nabiera więc rangi dokumentu określającego fundamentalne kierunki zagospodarowania przestrzennego i rozwoju gminy. Aktualizacja strategii rozwoju gminy Opoczno wytycza główne kierunki rozwoju w latach 2004 – 2014, a jej głównymi celami jest lepsze zaspokajanie potrzeb społecznych, wspieranie przedsiębiorczości i rolnictwa, łagodzenie negatywnych skutków zachodzących przemian. Określone w niniejszym dokumencie cele mają charakter strategiczny, a ich realizacja wymaga nie tylko dostosowania struktury kolejnych budżetów, ale również zaangażowania wszystkich jednostek realizujących zadania publiczne, które w zakresie swoich kompetencji, rozpiszą cele strategiczne na konkretne zadania do realizacji.

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Informacja o Opocznie sporządzona w oparciu o Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego uchwalony przez Sejmik Województwa Łódzkiego w dniu 9 lipca 2002 r. (uchwała Nr XLV/524/2002)

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego kwalifikuje Opoczno do grupy ośrodków, dla których przewiduje się funkcję ośrodka subregionalnego o ponadpowiatowym zasięgu oddziaływania, wchodzącego w skład sieci uzupełniającej ośrodków równoważenia rozwoju. Miasto Opoczno predysponowane jest do rozwoju, jako najsilniejszy ośrodek miejski, równoważący struktury przestrzenne osadnictwa w prawobrzeżnych obszarach środkowej Pilicy.

O ukształtowaniu się subregionalnej funkcji ośrodka zadecyduje przede wszystkim rozwój potencjału usługowego i gospodarczego, przy zakładanym wzroście ludnościowym miasta do ok. 28 tys. mieszkańców (przyrost ok. 27-30%). Na terenie miasta przewiduje się utworzenie podstrefy „Opoczno” w ramach Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Jako jeden z dwóch najdalej położonych od centrum metropolitalnego województwa i najsłabiej z nim skomunikowanych ośrodków Opoczno zagrożone jest peryferyzacją.

Uwarunkowania środowiskowe nie sprzyjają gospodarce rolnej. Powiat Opoczyński zaliczony został w planie wojewódzkim do obszarów o mało korzystnych warunkach dla rozwoju rolnictwa, ze wskaźnikiem waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej poniżej 60 punktów.

Korzystniej kształtuje się położenie i układ komunikacyjny gminy Opoczno. W zakresie obsługi komunikacyjnej regionu łódzkiego postuluje się w planie wojewódzkim realizację trzech tras ekspresowych, wśród których wymieniana jest przebiegająca przez Opoczno droga krajowa nr S12 oraz proponuje się budowę drugiego toru na odcinku kolejowym Tomaszów Mazowiecki – Opoczno wraz z realizacją nowego włączenia w trasę CMK w rejonie Opoczna.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn.26 sierpnia 2003 r. droga nr S12 została zaliczona do kategorii dróg ekspresowych.

W zakresie gospodarki odpadami plan wojewódzki określa również wstępne warianty lokalizacji zakładów utylizacji, wśród których wymieniono Różannę – Karwice.

Decyzje dotyczące utworzenia podstrefy „Opoczno” w ramach Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, budowy tras ekspresowych i kolejowych wymagają decyzji Rady Ministrów, a w przypadku wymienionych inwestycji również uchwalenia przez Sejm stosownych zapisów w budżecie państwa.

III. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA.

Powierzchnia gminy i liczba mieszkańców według stanu na dzień 16.06.2003.

Powierzchnia i ludność do 16.06.03

Tabela nr 1

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Ludność	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
1.	Miasto	23,91	23.248	972
2.	Obszary wiejskie	166,54	13.165	79
	Razem	190,45	36.413	191

W porównaniu do roku 1997 liczba mieszkańców miasta wzrosła o 10,25%, liczba mieszkańców wsi o 1 %. Ogółem na terenie gminy liczba mieszkańców zwiększyła się o 10,17%

Liczba mieszkańców w gminie do 16.06.03

Tabela nr 2

Lp.	Rok	Miasto	% wzrostu do roku ubiegłego	Obszary wiejskie	% wzrostu do roku ubiegłego	Razem Gmina	% wzrostu do roku ubiegłego
1	1997	22.689		13.110		35.799	
2	1998	22.924	101,03	13.103	99,95	36.027	100,63
3	1999	23.032	100,47	13.147	100,34	36.179	100,42
4.	2000	23.102	100,30	13.216	100,52	36.318	100,38
5.	2001	23.182	100,34	13.201	99,88	36.383	100,18
6.	2002	23.254	100,31	13.170	99,77	36.424	100,11
7	2003	23.248	99,97	13.165	99,96	36.413	99,97

Analizując powyższą tabelę należy zauważyć, że w omawianym okresie tempo przyrostu liczby mieszkańców miasta uległo zmniejszeniu, na wsi naprzemiennie z tendencją zniżkową natomiast ogólnie w Gminie ulega zmniejszeniu.

Migracja ludności w mieście i gminie

Tabela nr 3

Lp.	Zameldowano		Wymeldowano		Saldo	
	Miasto	Obszary wiejskie	Miasto	Obszary wiejskie	Miasto	Obszary wiejskie
1998	197	123	133	75	+ 64	+ 48
1999	123	72	130	56	- 7	+ 16
2000	204	95	133	40	+ 71	+ 55
2001	84	55	120	58	- 16	- 3
2002	141	44	167	34	- 26	+ 10

O ile w latach 1998 – 2000 zanotowano dodatnie saldo migracji tak w mieście jak i na wsi, to już od 2001 roku jest ono ujemne. Znacznie wyraźniej wzrasta liczba osób opuszczających teren miasta. Analizując powyższą tabelę należy przypuszczać, że mieszkańcy miasta / zakładając, że nie opuszczają terenu gminy / wracają na tereny wiejskie.

Liczba urodzin i zgonów do 16.06.03r.

Tabela nr 4

Lp.	Miasto		Obszary wiejskie	
	Urodzeni	Zgony	Urodzeni	Zgony
1997	237	153	173	128
1998	237	160	173	128
1999	278	192	194	134
2000	253	157	175	162
2001	259	159	155	118
2002	246	161	146	102
2003	88	75	71	64

Bardziej złożoną jest sprawa przyrostu naturalnego.

W omawianym okresie na wsi zanotowano spadek liczby urodzeń, w mieście naprzemiennie z tendencją zniżkową.

Z analizy struktury demograficznej wynika, że w następnych latach należy liczyć się z faktem umiarkowanego zmniejszania liczby urodzeń.

Śmiertelność ludzi w mieście nie zmienia się, zmniejsza się natomiast w środowisku wiejskim.

Struktura wiekowa mieszkańców – na dzień 16.06.2003r.

Tabela nr 5

Wyszczególnienie	Miasto		Obszary wiejskie		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Mieszkańcy ogółem	23.248	100	13.165	100	36.413	100
0-3 lat	926	3,98	602	4,57	1.528	4,2
4-7 lat	995	4,28	677	5,14	1.672	4,6
8-18 lat	4.232	18,20	2.476	18,8	6.708	18,42
19-60 kobiety	7.254		3.339		10.593	
19-65 mężczyźni	7.531		3.949		11.480	
Razem	14.785	63,6	7.288	55,35	22.073	60,62
Powyżej	2.310	9,94	2.122	16,12	4.432	12,17

W porównaniu do roku 1997 liczba mieszkańców wzrosła o 641, natomiast zmniejszyła się liczba dzieci w wieku od 0 – 3 o 230, w wieku od 4 – 7 lat o 689 i w wieku od 8 – 18 lat o 857. Wzrosła liczba ludzi w wieku produkcyjnym o 2 047 i w wieku poprodukcyjnym o 403.

Stan ten jest wynikiem zachodzących procesów demograficznych występujących w całym kraju.

IV. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARCZA

1. Rynek Pracy.

Sytuacja na rynku pracy w okresie od roku 1998 uległa znacznemu pogorszeniu. Liczba bezrobotnych ogółem w mieście i gminie Opoczno wzrosła z 2700 osób na koniec roku 1998 do 4145 na koniec roku 2002, a według stanu na 31 marca 2003 r. wynosiła już 4351, oznacza to wzrost o 61,1% w stosunku do roku 1998. Niekorzystnie kształtuje się również struktura bezrobocia. Aż 3528 osób (81,1% ogółu bezrobotnych), to bezrobotni w wieku 18-44 lat, a więc w wieku najbardziej mobilnym, łatwiej aklimatyzujący się w nowych miejscach pracy, szybciej uczący się wykonywania nowych czynności i zadań, a więc najbardziej poszukiwani przez pracodawców. Tak wysoki wskaźnik świadczy o małej chłonności lokalnego rynku pracy i spowodowany jest głównie stagnacją aktywności gospodarczej. Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku wzrosła z 2120 osób na koniec roku 1998 (78,5% ogółu bezrobotnych) do 3261 osób na koniec roku 2002 (78,7%). Liczba bezrobotnych zamieszkujących w Opocznie na dzień 31.12.2002 r. wyniosła 2510 osób (w stosunku do roku 1996 wzrost o 33,3%), a zamieszkujących na terenach wiejskich gminy Opoczno – 1635 (wzrost o 37,5%). Spośród ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy 250 osób (2,7%) posiada wykształcenie wyższe, 1720 osób (18,8%) - wykształcenie policealne i średnie zawodowe, a 3388 osób (37%) - zasadnicze zawodowe. W stosunku do okresu poprzedniego zauważyć można wzrost liczby bezrobotnych w grupie osób z wykształceniem wyższym i średnim o wysokich kwalifikacjach zawodowych, co należy uznać za bardzo niekorzystną tendencję.

W najbliższych latach nie należy spodziewać się szybkiej poprawy sytuacji na rynku pracy. Na rynek ten negatywnie oddziaływać będą: trudna sytuacja gospodarcza (szczególnie w branży budowlanej i włókienniczej, które dominują na naszym rynku), procesy restrukturyzacyjne w przedsiębiorstwach, mające na celu poprawę ich konkurencyjności, a także presja na zmiany w strukturze własności ziemi i strukturze upraw związana z wejściem Polski do Unii Europejskiej.

2. Aktywność gospodarcza.

Przemysł i drobna wytwórczość

Lp	Rodzaj zakładu produkcyjnego	1998	2000	2002	2003
1	Masarnie	3	4	4	4
2	Piekarnie	5	5	5	5
3	Ciastkarnie	7	5	3	3
4	Produkcja materiałów budowlanych	27	29	28	28
5	Produkcja odzieży	23	21	18	10
6.	Inne	21	23	23	24
	RAZEM	86	87	81	74

Po okresie dynamicznego wzrostu liczby zakładów produkcyjnych, głównie w zakresie drobnej wytwórczości, w latach 1998 – 2002 nastąpiła wyraźna stagnacja, a w sektorze produkcji odzieży nawet drastyczny spadek z 23 zakładów roku 1998 do 10 w roku 2003. Obserwowane tendencje świadczą o osiągnięciu optymalnego poziomu rozwoju tej dziedziny gospodarki w gminie Opoczno i coraz silniej odczuwanego wpływu zewnętrznej konkurencji, jak w przypadku produkcji odzieży. Z zestawienia danych wynika również, że przedsiębiorcy prowadzący działalność zarejestrowaną w gminie nastawieni są głównie na zaspokajanie potrzeb lokalnego rynku, stąd też po jego nasyceniu brak jest dalszych bodźców rozwojowych. Szans dalszego wzrostu, a tym samym zwiększania liczby miejsc pracy, można upatrywać jedynie w efektywnym i trwałym pozyskiwaniu nowych rynków zbytu.

Na tym poziomie rozwoju, na skutek oddziaływania konkurencji winny następować procesy koncentracji, łączenia i zorganizowanego współdziałania podmiotów gospodarczych, co wzmocniłoby ich pozycję wobec konkurencji i stworzyło nowe możliwości rozwoju poprzez ekspansję na nowe rynki. Ubocznym skutkiem tych procesów może być ograniczenie zatrudnienia.

Rolnictwo i leśnictwo

Ogólna powierzchnia gruntów na terenie Miasta i Gminy Opoczno wynosi 19.045 ha. Liczba gospodarstw rolnych ok. 3.000.

Użytkowanie gruntów na terenie gminy Opoczno przedstawia się następująco:

	Ogólna powierzchnia gruntów/ha/	Użytki rolne /ha/					lasy i grunty leśne	pozostałe grunty
		razem	grunty orne	Sady	łąki trwałe	pastwiska trwałe		
	1	2	3	4	5	6	7	8
Miasto	2.377 100 %	1.619	993 41,53%	29 1,21%	431 18,02%	166 6,94%	66 2,76%	692 29,54%
Gmina	16.668 100 %	11.613	9.299 55,78%	186 1,12%	1.086 6,53%	1041 6,24%	3.825 22,95%	1.231 7,38%
Razem	19.045 100%	13.232	10.292 54,05%	215 1,12%	1.517 7,88%	1.207 6,34%	3.891 20,43%	1.923 10,09%

Według ich wielkości oraz klas bonitacyjnych przedstawia się następująco:

Bonitacja gleb	I -II	III	IVa	IVb	V	VI	VIz	Ogółem
Ilość hektarów	0	750	2495	1400	2625	1945	270	9.485
Udział % w ogółem	-	7,9	26,3	14,8	27,7	20,5	2,8	100,0

Grunty orne stanowią :

kl. III 7,8

kl. IV 42,0

kl. V – VI 50,2

Razem: 100,0%

Średni areal gospodarstwa około 4,3 ha

Grunty rolne klasy V i VI stanowią 50% arealu. Są to gleby lekkie, silnie reagujące na okresy suszy w okresie wegetacji.

Dane ujęte w zestawieniu tabelarycznym wskazują na rozdrobnienie gospodarstw oraz na niską bonitację gleb. W głównej mierze gospodarstwa rolne są uzupełnieniem dochodów osiąganych z pracy poza rolnictwem czy też świadczeń emerytalno - rentowych

W strukturze zasiewów i upraw dominują zboża – głównie żyto, owies i mieszanki paszowe /ok. 6.753 ha/ oraz ziemniaki / 931 ha / z ukierunkowaniem na potrzeby własnej hodowli trzody chlewnej, bydła mlecznego i opasowego.

Rolnicy gminy Opoczno są użytkownikami ca 3.100 ha łąk i pastwisk. Stan ten, znajduje odzwierciedlenie w systematycznym rozwoju hodowli bydła mlecznego.

W zakresie hodowli zwierząt przeważa hodowla bydła 5.437 sztuk w tym 3.801 krów dojnych.

Pogłowie trzody chlewnej wynosi 4.579 sztuk w tym 729 loch. Znacznie wzrosła liczba hodowanych owiec i oscyluje w granicach 800 sztuk. Spada liczba hodowanych koni ok. 500 sztuk.

Na terenie gminy Opoczno jest ok. 1.000 ciągników rolniczych, co wskazuje na dobre wyposażenie techniczne gospodarstw. Ciągniki w przeważającej większości wyposażone są w zestaw maszyn i urządzeń do uprawy roli, nie jest to jednak sprzęt nowy lecz w przeważającej ilości kilkunastoletni.

Urząd Miejski w Opocznie przeznaczają środki finansowe na urządzenie indywidualnych schładzalników mleka. Dotychczas na terenie gminy powstało 21 indywidualnych stacji schładzania mleka obsługujących po kilkanaście gospodarstw.

Należy nadmienić, że Gmina przeznaczają środki finansowe w budżecie na badania chemiczne gleby. Bardzo istotną rolę w ochronie gleb przed zanieczyszczeniami i zakwaszeniem spełnia nawożenie ich wapnem rolniczym. Jest to szczególnie ważne w warunkach miejskich, gdzie większość gleb narażona jest na zanieczyszczenia pochodzące z lokalnych kotłowni oraz skutek nadmiernego ruchu drogowego. Wapno stanowi środek neutralizujący większość substancji szkodliwych. Dlatego też jest doskonałym zabezpieczeniem przed ich szkodliwym działaniem. Stosowanie wapna warunkuje prawidłowe wykorzystanie nawozów mineralnych, co ma istotne znaczenie przy ich wysokich cenach. W trosce o poprawę jakości gleb oraz osiągnięcie dobrych wyników produkcji rolnej Gmina dofinansowuje również zaopatrzenie gospodarstw w wapno nawozowe. Również Wojewódzki Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przyznaje dotacje na wapnowanie gleb. Umożliwia ona zakup przez rolników wapna w dowolnej kopalni i zwrot kosztów jego zakupu oraz transportu w wysokości 50 %.

Analizując tak strukturę gospodarstw jak też zasiewów i upraw, można wniesić, iż poważnym impulsem do wzmocnienia produkcji warzyw na terenie naszej gminy byłaby pewność zbycia tych produktów. Dobrze funkcjonujący Opoczyński Rynek Rolny, gdzie rolnicy będą mogli zaopatrzyć się w nawozy, ziarno siewne, różne odmiany sadzenia i nasion warzyw, przyczyni się do rozwoju produkcji rolnej.

Poza dofinansowaniem stacji schładzania mleka, gmina w miarę możliwości finansowych odwadnia drogi dojazdowe do łąk, pól i lasów poprzez :

- zakup przepustów, kręgów, rur drenarskich na naprawę uszkodzonych przepustów na drogach dojazdowych do łąk, pól i lasów,
- wykonanie odwodnień, udrożnień rowów oraz usuwanie ewentualnych awarii,

W aspekcie wejścia naszego rolnictwa do UE zasadnym i koniecznym jest zrzeszenie się rolników i tworzenie grup producenckich oraz stowarzyszeń.

Pozwoli to na większe wykorzystanie środków z funduszy unijnych oraz stworzy większe możliwości zbytu produktów.

Aktualnie na terenie Gminy funkcjonują dwa stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie Dostawców Mleka, zarejestrowane 18.05.1998 roku.
- Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej – od 27.03.2000 roku.

Lasy.

Powierzchnia lasów na terenie miasta i gminy wynosi 4001,0 ha co stanowi 21,01%, w tym na terenie miasta 66,0ha tj.2,76% a na terenie gminy 3935,0 ha co stanowi 23,62% . Lesistość na terenie gminy jest niższa niż średnia lesistość kraju – 28% i powiatu – 29,2 %.

Okolo 80% drzewostanu stanowi sosna. Reszta to dęby, brzoza, graby, osiki, jesiony, wierzby, świerki, nieliczne jodły i modrzewie.

Handel i usługi

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych według rodzaju prowadzonej działalności

Lp	Rodzaj podmiotu	1998 r.	2000 r.	2002 r.	2003
1	Handel – punkty stałe ogółem	509	522	544	562
	w tym spożywcze	148	158	165	172
	spożywczo-przemysłowe	185	189	193	198
	przemysłowe	176	175	186	192
2	Handel okrężny ogółem	489	468	471	469
	w tym spożywcze	135	129	130	128
	spożywczo-przemysłowe	185	178	178	178
	przemysłowe	169	161	163	163
3	Handel hurtowy	114	111	108	107
4	Gastronomia	68	67	68	69
5	Usługi ogółem	973	1061	1102	1097
	w tym				
	a) naprawa sprzętu RTV	15	14	14	14
	b) szewskie	12	11	10	8
	c) kuśnierskie	2	2	2	2
	d) rymarskie	1	1	1	1
	e) budowlane	216	200	94	105
	f) kowalsko-ślusarskie	19	21	24	22
	g) transport towarowy	102	111	110	112
	h) transport osobowy	29	26	21	19
	i) fryzjerskie	23	22	20	18
	j) fotograficzne	10	9	9	9
	k) mechanika pojazdowa	41	36	29	28
	l) weterynaryjne	9	8	8	8
	m) pralnicze	2	3	3	2
	n) odzieżowo-dziwiarskie	21	21	22	20
	o) stomatologiczne	13	14	15	15
	p) lekarskie	19	59	59	56
	inne	439	503	661	658

W handlu sytuacja jest zróżnicowana. Nadal następuje niewielki wzrost liczby przedsiębiorców trudniących się handlem detalicznym w stałych punktach sprzedaży, szczególnie branży spożywczej, ale jednocześnie widać spadek liczby hurtowni i stabilizację liczby podmiotów prowadzących handel okrężny. W perspektywie przewidywana jest koncentracja, której skutkiem będzie spadek liczby punktów sprzedaży detalicznej i hurtowni. W następstwie tego procesu należy spodziewać się spadku liczby przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie handlu i spadku liczby zatrudnionych.

W sferze usług, po okresie rozwoju, obserwujemy stagnację, przy czym sytuacja jest bardzo zróżnicowana w zależności od rodzaju usługi. W niektórych rodzajach usług nastąpił regres, szczególnie widoczny w usługach budowlanych w okresie między rokiem 2000, a 2002. Przyczyn tego spadku upatrywać należy z jednej strony w przesyleniu tego segmentu rynku, na którym funkcjonowało bardzo wiele drobnych podmiotów gospodarczych, które nie wytrzymały konkurencji w okresie pogorszenia koniunktury, z drugiej strony w likwidacji dużej ulgi budowlanej z dniem 1 stycznia 2002 r., co spowodowało raptowny spadek popytu na usługi budowlane, i prawdopodobnie skłoniło część przedsiębiorców do przejścia w szarą strefę. Podobne przyczyny t.zn. przesylenie rynku i odejście w szarą strefę spowodowały najprawdopodobniej duży spadek liczby przedsiębiorców prowadzących mechanikę pojazdową. Mimo zwiększającej się liczby pojazdów w przeliczeniu na 100 mieszkańców, nie należy oczekiwać zwiększenia liczby miejsc pracy w tym sektorze, ponieważ następuje poprawa jakości i nasycenia techniką pojazdów samochodowych, co ogranicza czynności obsługowe, coraz częściej wykonywane przy użyciu specjalistycznego sprzętu. W dziedzinie usług zaobserwować można rozwój transportu towarowego i nowych rodzajów usług, związanych z obsługą ciągle rozwijającej się telefonizacji i informatyki, ubezpieczeniami, usług medycznych i pokrewnych, usług w zakresie oświaty. Możliwości wykorzystania usług jako stymulatora rozwoju są jednak bardzo ograniczone. Nowe rodzaje usług ogranicza pojemność lokalnego rynku, którego nie są w stanie przekroczyć, a ponadto ich rozwój jest spowodowany głównie ekspansją większych podmiotów gospodarczych z zewnątrz. Pewne nadzieje można łączyć z rozwojem usług tradycyjnych takich, jak usługi kowalsko-ślusarskie, rymarskie, czy związane z hodowlą koni i jeździectwem. Usługi tego rodzaju mają największą szansę ekspansji poza lokalny rynek, dlatego winny być promowane, jako że aktualnie obserwuje się duży popyt na tego rodzaju usługi.

V. Realizacja zadań publicznych:

1. Struktura budżetu gminy.

I Dochody i wydatki budżetu gminy

1. Dochody

Wprowadzona w Polsce od 1 stycznia 1999 r nowa, trójszczeblowa struktura samorządu terytorialnego wymagała konstrukcji nowego systemu finansów jednostek samorządu terytorialnego. Podstawę prawną tego systemu, poza uchwaloną już wcześniej Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r (Dz.U. Nr 78, poz. 483) i obowiązującą w Polsce od 1994 r. Europejską Kartą Samorządu Terytorialnego, stworzyła ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (t.j Dz.U. Nr 15, poz. 148 z 2003 r. z późn. zm.) oraz – w zakresie podziału źródeł dochodów między państwo i poszczególne szczeble jednostek samorządu terytorialnego, a także zasad ustalania wysokości niektórych z tych dochodów – ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 (Dz.U. Nr 150, poz. 983 z późn. zm.), do 31.12.2003r nosząca tytuł: ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2003 ,a od 01.01.2004 zmieniona i nosząca tytuł ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (z dnia 13 listopada 2003r Dz.U.Nr 203 poz.1966).

Można uznać, że przepisy regulujące zasady podziału dochodów budżetowych między państwo i samorząd terytorialny – jako rzutujące bezpośrednio na strukturę budżetów samorządowych – należą do samorządowego prawa finansowego.

Podstawowym celem racjonalnego podziału źródeł dochodów między państwo a j.s.t. jest równoważenie (czyli „doprowadzenie do równowagi”) budżetów samorządowych. Jest to zagadnienie ustrojowe, które musi uwzględniać istotę samorządu terytorialnego, a sposób jego rozwiązania tę istotę realizuje. Można wymienić różne instrumenty równoważenia budżetów samorządowych, wśród których za najważniejsze uznaje się : dochody własne (zwłaszcza podatki) samorządu terytorialnego, udziały w podatkach państwowych lub dodatki do tych podatków (tzw. dochody wspólne), subwencje i dotacje oraz dochody zwrotne (głównie kredyty i pożyczki).

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. poświęciła omawianemu zagadnieniu art. 167: jego ust. 2 i 3 stanowią odpowiednio, że dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa oraz że źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego są określone w ustawie.

Tę konstytucyjną dyspozycję wypełnia właśnie wspomniana wcześniej ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Dzieli ona dochody j.s.t. na obligatoryjne oraz fakultatywne. Do dochodów obligatoryjnych zalicza się wpływy z podatków, opłat, udziałów w podatkach państwowych, dochody jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych, dochody z majątku, subwencje ogólne, określone dotacje celowe oraz odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych. Wśród dochodów fakultatywnych ustawa wymienia: dotacje celowe na dofinansowanie zadań własnych, dotacje celowe realizowane na podstawie porozumień, dotacje celowe z budżetu państwa na usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, dotacje z funduszy celowych, spadki, zapisy i darowizny, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych odrębnymi przepisami, odsetki od nieterminowo regulowanych należności stanowiących dochody gmin i inne dochody należne na mocy odrębnych ustaw.

Zasadniczą rolę w dochodach własnych samorządu terytorialnego odgrywiają podatki i opłaty samorządowe. Zaliczane są do nich podatki: od nieruchomości, rolny, leśny, od środków transportowych, od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od posiadania psów, od czynności cywilnoprawnych. Gmina pobiera też wpływy z opłat: skarbowej, eksploatacyjnej (w części), targowej, miejscowej, administracyjnej oraz innych opartych na odrębnych ustawach (adiacencckie, za zezwolenie na sprzedaż alkoholu, związane z gospodarczym korzystaniem ze środowiska itp.).

Drugim ważnym instrumentem równoważenia budżetów j.s.t. są udziały tych jednostek w podatkach państwowych tj. w podatku dochodowym od osób fizycznych i podatku dochodowym od osób prawnych. W przypadku gmin w poprzednich latach było to:

- 27,6% wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie gminy,
- 5% wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych opłacanego przez podmioty mające siedzibę na terenie gminy.

W nowej ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wprowadzono wiele zmian, dotyczących głównie naliczania subwencji ogólnych i udziału w podatkach dochodowym od osób prawnych i osób fizycznych. Główne kierunki jej zmian to:

- znaczne podwyższenie wskaźnika udziałów wszystkich j.s.t. we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych,
- powiązanie mechanizmu subwencji ze wskaźnikami makroekonomicznymi typu: PKB, stopa bezrobocia,
- wprowadzenie mechanizmu wyrównawczego, chroniącego w szczególności sposób jednostki słabe ekonomicznie, których wskaźnik dochodów na jednego mieszkańca jest znacznie niższy od przeciętnej krajowej.

Od 2004 roku nastąpiła istotna zmiana w finansowaniu jednostek samorządu terytorialnego, wynikająca głównie ze zmian ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Jedną z podstawowych zmian w ustawie o dochodach gmin jest zmiana procentowego udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych z 27,60% do 35,72 w 2004 r.; natomiast w podatku dochodowym od osób prawnych z 5% do 6,71 w 2004r.

Zwiększony udział procentowy podatku dochodowym od osób fizycznych w naszym przypadku nie spowoduje zwiększenia kwotowego udziałów w roku 2004 , a wręcz przeciwnie jest to kwota mniejsza aniżeli w roku 2003. Na następne lata również nie przewiduje się zbyt dużych wpływów z tego tytułu. Ma na to wpływ spadek zamożności społeczeństwa , o czym świadczy m.in. wzrost bezrobocia na naszym rynku od 2.700 osób w 1998 roku do 4.112 wg stanu na koniec grudnia 2003r.

W przypadku podatku dochodowego od osób prawnych również, pomimo wzrostu wskaźnika procentowego udziału, trudno spodziewać się zwiększonych wpływów, gdyż podatek od osób prawnych zmniejsza się z 27% do 19% w roku 2004.

Dochody z tego tytułu będą uzależnione od wyników osiągniętych przez osoby prawne, jak również od rozwoju gospodarczego na naszym terenie-powstawanie nowych firm.

Z zapisów ustawowych wykreślono pojęcie subwencji rekompensującej, a więc likwidacja rekompensaty dochodów utraconych w związku z częściową likwidacją podatku od środków transportowych, jak również likwidacją rekompensaty ustawowych ulg w podatkach lokalnych.

W roku 2004 nie otrzymamy również subwencji wyrównawczej, z tego względu gdyż wskaźnik tzw G – czyli dochodów podatkowych gminy do liczby mieszkańców gminy (715,98), wyliczony wg danych za rok 2002, z tym że dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zwiększone zostały do kwoty wynikającej ze wskaźnika udziału gmin we wpływach z tego podatku w wysokości 37,42%, jest wyższy aniżeli wskaźnik Gg – dochodów podatkowych w kraju do liczby mieszkańców w kraju (714,71).

Kolejną zmianą na niekorzyść dochodów gmin jest zmiana w ustawie „Prawo energetyczne” , z zapisów której zadaniem własnym gminy staje się finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg, znajdujących się na terenie gminy, bez względu na ich właściciela. Dotychczas otrzymywaliśmy dotację na zadania zlecone w zakresie oświetlenia ulic, placów i dróg dla których gmina była tylko zarządcą czyli, powiatowych,

wojewódzkich i krajowych. Również typowo własnymi zadaniami bez współfinansowania budżetu państwa stają się – wypłata dodatków mieszkaniowych, jak również dożywianie uczniów w szkołach.

W 2004 roku z tytułów opisanych powyżej gmina ma niższe dochody o kwotę około 3.150.000,- zł.

W naszej gminie w szczególności dochody własne, które wraz z udziałami w podatkach dochodowych: od osób fizycznych i od osób prawnych stanowią ok. 54% (jedyne w latach 2000-2001 – 50-51%) dochodów ogółem, natomiast w projekcie na rok 2004 udział ten sięga 60%. Przyjęto zasadę, iż wzrost podatków może następować tylko w granicach inflacji.

W ostatnich kolejnych latach zauważamy, iż dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca wznoszą, i tak wynoszą one:

- w 2000 roku – 1.023,69 zł/osobę
- w 2001 roku – 1.144,22 zł/osobę
- w 2002 roku – 1.309,69 zł/osobę
- w 2003 roku – 1.451,56 zł/osobę - plan

Pozytywnym wskaźnikiem jest również wzrost podstawowych dochodów podatkowych, (wykonanie – podatki i opłaty lokalne plus udziały w podatkach i plus skutki obniżenia górnych stawek podatków i skutki udzielonych ulg, umorzeń, zwolnień...) które to w dwóch ostatnich latach kształtują się następująco:

- 2001 rok – 531,39 zł/osobę przy średniej krajowej dla gmin powyżej 10 tys. mieszkańców do 50 tys. – 610,79 zł
- 2002 rok – 605,51 zł/osobę przy średniej krajowej dla gmin powyżej 10 tys. mieszkańców do 50 tys. – 656,76 zł.

Ażeby doprowadzić do zmniejszenia różnicy pomiędzy udziałem podstawowych dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w naszej gminie, a średnią krajową w gminach o podobnej wielkości należałoby zwiększać stopniowo stawki podatków lokalnych o nieco większy wskaźnik aniżeli wskaźnik inflacji.

W zestawieniu tabelarycznym dochodów naszej gminy pokazano wykonanie dochodów w poszczególnych latach, jak również planowane dochody na lata 2004-2006. W latach 1998-2003 zauważamy z roku na rok wzrost dochodów średnio o 10%. Natomiast w latach 2004-2005 w porównaniu do lat ubiegłych następuje spadek dochodów – powody opisane powyżej.

Głównym źródłem wzrostu dochodów w naszej gminie winny być środki pozyskiwane z zewnątrz np. w formie środków na dofinansowanie zadań inwestycyjnych.

2. wydatki

W nawiązaniu do zrealizowanych wydatków lat 1998-2002 i planu roku 2003 na lata 2004-2006 przyjmujemy podobną zasadę, czyli na wydatki inwestycyjne przeznaczamy ok. 20% całości wydatków, a na wydatki bieżące ok.80%. Natomiast w przypadku realizacji zadań inwestycyjnych środki pochodzące z dochodów własnych gminy (bez pożyczek i kredytów) w latach 2004-2006 planuje się przeznaczyć w granicach 40%. Pozostałe środki przeznaczone na inwestycje należy uzupełniać środkami z funduszy strukturalnych, z SAPARD-u i pożyczkami.

W przypadku realizacji wydatków bieżących również staramy się zachować strukturę podobną do lat poprzednich czyli ok.57% wynagrodzenia wraz z pochodnymi i ok. 38% wydatki pozostałe. Jak widać w zestawieniach tabelarycznych największe kwoty z wydatków bieżących stanowią wynagrodzenia i pochodne. Kwotowo najwięcej na ten cel jest wydawanych w dziale oświata i wychowanie – ok.76% wydatków przeznaczanych na ten cel.

Wśród wydatków pozostałych w bieżącej działalności, na które przeznaczamy ok.38% tych wydatków trudno zakładać ograniczenia; są to wydatki dotyczące m.in. utrzymania dróg (remonty, sprzątanie, akcja zima), oświetlenie uliczne, funkcjonowania urzędu, transport zbiorczy, utrzymanie zasobów komunalnych, opieki społecznej i inne).

wykonanie dochodów gminy w latach 1998-2002 ; plan roku 2003

		Treść	Wykonanie 1998 r.	Wykonanie 1999 r.	% 3/2	Wykonanie 2000 r.	% 5/3	Wykonanie 2001 r.	% 7/5	Wykonanie 2002 r.	% 9/7	Plan na dzień 31.12.2003	% 11/12
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I	suma 1+2+3+4	Dochody ogółem	32 007 727	36 480 036	114,0	37 178 286	101,9	41 630 183	112,0	47 777 515	114,8	52 903 628	110,7
	1.(a-k)	Dochody własne	10 095 683	11 502 807	113,9	10 807 919	94,0	11 860 510	109,7	15 860 172	133,7	17 655 617	111,3
	a	podatek rolny	463 563	420 501	90,7	388 562	92,4	478 237	123,1	779 803	163,1	1 062 500	136,3
	b	podatek od nieruchomości	4 310 526	4 892 396	113,5	5 341 725	109,2	6 712 963	125,7	6 540 618	97,4	6 200 000	94,8
	c	podatek lesny	44 640	44 333	99,3	40 584	91,5	46 849	115,4	35 713	76,2	36 200	101,4
	d	podatek od śr.transportu	231 270	248 413	107,4	258 033	103,9	302 530	117,2	348 026	115,0	431 700	124,0
	e	podatek opłacany w formie kart podatkowej	231 066	196 917	85,2	160 901	81,7	134 494	83,6	131 415	97,7	120 000	91,3
	f	podatek od spadków i darowizn	35 143	80 779	229,9	147 337	182,4	42 348	28,7	33 259	78,5	50 000	150,3
	g	opłata skarbowa	619 992	733 585	118,3	814 126	111,0	449 839	55,3	380 548	84,6	420 000	110,4
	h	opłata od czynności cywilno prawnych						458 824		436 057	95,0	500 000	114,7
	i	opłata targowa	204 615	228 907	111,9	229 892	100,4	262 498	114,2	269 142	102,5	300 000	111,5
	j	dochody z majątku gminy	1 532 919	2 102 066	137,1	1 995 888	94,9	1 298 970	65,1	4 306 390	331,5	4 440 664	103,1
	k	środki pozyskane z innych źródeł	1 574 472	976 812	62,0	19 000	1,9	37 000	194,7	1 212 162		2 756 000	227,4
	l	pozostałe dochody	847 477	1 578 098	186,2	1 411 871	89,5	1 635 958	115,9	1 387 039	84,8	1 338 553	96,5
	2.	Udziały w podatkach	7 102 535	8 211 566	115,6	8 323 114	101,4	8 827 258	106,1	9 936 058	112,6	11 535 501	116,1
	3.(a-c)	Dotacje celowe	3 506 266	3 817 646	108,9	4 011 813	105,1	3 789 905	94,5	4 582 666	120,9	5 690 943	124,2
	a	zadania powierzone	285 941	93 031	32,5	0	0,0	0		0		0	
	b	zadania własne	680 738	469 686	69,0	909 243	193,6	575 588	63,3	924 375	160,6	2 381 402	257,6
	c	zadania zlecone	2 539 587	3 254 929	128,2	3 102 570	95,3	3 214 317	103,6	3 658 291	113,8	3 309 541	90,5
	4.	Subwenacje	11 303 243	12 948 017	114,6	14 035 440	108,4	17 152 510	122,2	17 398 619	101,4	18 021 567	103,6
II		Nadwyżka z lat ubiegłych	922 361	868 948	94,2	1 339 517	154,2	1 001 186	74,7	1 171 255	117,0	1 268 717	108,3
III		Kredyty i pożyczki	225 000	1 080 000	480,0	1 917 200	177,5	3 355 000	175,0	1 217 000	36,3	2 777 200	228,2
	I+II+III	Ogółem przychody	33 155 088	38 428 984	115,9	40 435 003	105,2	45 986 369	113,7	50 165 770	109,1	56 949 545	113,5

Projekt dochodów gminy na lata 2004-2006

		Treść	Projekt 2004	Projekt 2005	Projekt 2006
		1	2	3	4
I	suma 1+2+3+4	Dochody ogółem	47 546 897	46 656 855	47 416 400
	1.(a-k)	<i>Dochody własne</i>	17 174 882	15 819 465	15 917 300
	a	podatek rolny	1 100 000	1 133 000	1 150 000
	b	podatek od nieruchomości	6 500 000	6 695 000	6 800 000
	c	podatek lesny	35 500	36 565	37 300
	d	podatek od śr.transportu	400 000	412 000	420 000
	e	podatek opłacany w formie kart podatkowej	80 000	80 000	80 000
	f	podatek od spadków i darowizn	30 000	50 000	50 000
	g	opłata skarbowa	400 000	450 000	450 000
	h	opłata od czynności cywilno prawnych	350 000	400 000	400 000
	i	opłata targowa	250 000	270 000	270 000
	j	dochody z majątku gminy	2 994 212	2 732 900	2 500 000
	k	środki pozyskane z innych źródeł	3 579 600	2 060 000	2 260 000
	l	pozostałe dochody	1 455 570	1 500 000	1 500 000
	2.	<i>Udziały w podatkach</i>	11 413 128	11 702 990	11 950 000
	3.(a-c)	<i>Dotacje celowe</i>	1 946 693	1 953 400	2 024 500
	a	zadania powierzone			
	b	zadania własne	31 594		32 000
	c	zadania zlecone	1 915 099	1 953 400	1 992 500
	4.	<i>Subwencje</i>	17 012 194	17 181 000	17 524 600
II		Nadwyżka z lat ubiegłych			
III		Kredyty i pożyczki	7 700 000	3 950 000	3 750 000
	I+II+III	Ogółem przychody	55 246 897	50 606 855	51 166 400

wykonanie wydatków gminy w latach 1998-2002 ; plan roku 2003

		Wykonanie	udział	Wykonanie	udział	Wykonanie	udział	Wykonanie	udział	Wykonanie	udział	Plan	udział
		1998 r.	%	1999 r.	%	2000 r.	%	2001 r.	%	2002 r.	%	2003	%
Treść		2	3	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1		2	3	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I	suma 1+2												
	Wydatki ogółem	31 311 140	100,0	36 151 967	100,0	38 138 741	100,0	43 113 400	100,0	45 860 689	100,0	56 346 445	100,0
1.	wydatki majątkowe	5 759 473	18,4	7 471 949	20,7	4 717 059	12,4	8 423 627	19,5	9 356 464	20,4	13 070 981	23,2
a	wydatki inwestycyjne	5 659 473		7 471 949		4 667 059		7 567 750		9 341 664		12 678 084	
	w tym: z dochodów własnych bez pożyczek i kredytów	3 879 529	67,4	5 415 137	72,5	2 503 859	53,1	6 432 750	76,4	6 964 664	74,4	6 675 884	51,1
b	wniesienie wkładów do spółek	100 000	1,7	0	0,0	50 000	1,1	855 877	10,2	14 800	0,2	392 897	3,0
2.	wydatki bieżące	25 551 667	81,6	28 680 018	79,3	33 421 682	87,6	34 689 773	80,5	36 504 225	79,6	43 275 464	76,8
a	wynagrodzenia i pochodne	12 540 318	49,1	15 566 301	54,3	19 130 560	57,2	19 772 442	57,0	19 841 793	54,4	21 925 344	50,7
b	dotacje	3 681 423	14,4	2 296 210	8,0	2 106 100	6,3	2 300 796	6,6	1 782 653	4,9	2 103 151	4,9
c	wydatki na obsługę długu	235 775	0,9	124 086	0,4	172 772	0,5	249 884	0,7	311 627	0,9	115 000	0,3
d	pozostałe	9 094 151	35,6	10 693 421	37,3	12 012 250	35,9	12 366 651	35,6	14 568 152	39,9	19 131 969	44,2
II	Splaty pożyczek i kredytów	975 000		937 500	96,2	1 293 922	138,0	1 701 714	131,5	3 036 364	178,4	603 100	19,9
I+II	Ogółem rozchody	32 286 140		37 089 467	114,9	39 432 663	106,3	44 815 114	113,6	48 897 053	109,1	56 949 545	116,5

Projekt wydatków gminy na lata 2004-2006

udział %		Treść	Projekt 2004	udział %	Projekt 2005	udział %	Projekt 2006	udział %
12		1	2	3	4	5	6	7
100,0	I	suma 1+2 Wydatki ogółem	52 901 661	100,0	49 665 631	100,0	49 736 269	100,0
23,2		1. <i>wydatki majątkowe</i>	12 614 315	23,8	10 050 000	20,2	10 250 000	20,6
		a <i>wydatki inwestycyjne</i>	12 114 315		10 050 000		10 250 000	
51,1		w tym: z dochodów własnych bez pożyczek i kredytów	5 542 715	43,9	4 050 000	40,3	4 250 000	41,5
3,0		b <i>wniesienie wkładów do spółek</i>	500 000	4,0	0	0,0	0	0,0
76,8		2. <i>wydatki bieżące</i>	40 287 346	76,2	39 615 631	79,8	39 486 269	79,4
50,7		a <i>wynagrodzenia i pochodne</i>	22 568 905	56,0	22 570 000	57,0	22 600 000	57,2
4,9		b <i>dotacje</i>	1 920 784	4,8	1 900 000	4,8	1 700 000	4,3
0,3		c <i>wydatki na obsługę długu</i>	175 500	0,4	100 000	0,3	150 000	0,4
44,2		d <i>pozostałe</i>	15 622 157	38,8	15 045 631	38,0	15 036 269	38,1
19,9	II	<i>Splaty pożyczek i kredytów</i>	2 345 236	388,9	941 224	40,1	1 430 131	151,9
116,5		I+II <i>Ogółem rozchody</i>	55 246 897	97,0	50 606 855	91,6	51 166 400	101,1

2. Gospodarka nieruchomościami komunalnymi.

Stan aktualny.

Gmina nabywa mienie w wyniku różnych działań prawnych, lecz największą pozycję stanowi mienie nabyte na podstawie ustawy – przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym.

W wyniku uregulowań prawnych zawartych w ustawie o samorządzie gminnym oraz ustawie przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym gmina otrzymała już na własność w procesie komunalizacji nieodpłatnie znaczne zasoby mienia Skarbu Państwa. Ocenia się, że jest to około 85% mienia przewidzianego ustawami do przejęcia w tym trybie.

Do komunalizacji pozostały te nieruchomości, na które Skarb Państwa dotychczas nie posiada prawa własności, a są to przede wszystkim place i ulice, drogi gminne oraz grunty na terenach wiejskich, grunty byłego Zarządu Miejskiego (targowiska, stadion, ogrody działkowe, oczyszczalnia ścieków, niektóre tereny szkolne, część byłego mienia gromadzkiego).

Stan docelowy – pożądaný

Istotnym zagadnieniem jest przyjęcie przez Gminę, określonej polityki docelowej (strategicznej, najogólniej mówiąc, w gospodarowaniu mieniem komunalnym). Praktyka dotychczasowa miała swoje podłoże w działaniach koniunkturalnych, doraźnych, a celem było pilne jednorazowe zasilenie budżetu gminnego.

Należy bezwzględnie dokonać podziału majątku komunalnego na trzy zasadnicze grupy:

- 1) do zbycia jednorazowego (sprzedaż, wieczyste użytkowanie itp.),
- 2) do oddania do czasowego użytkowania (dzierżawy, najem),
- 3) pozostałe – nieodpłatne użytkowanie na cele publiczne.

Do pierwszej grupy zaliczyć należy lokale mieszkalne (za wyjątkiem socjalnych), tereny inwestycyjne – przemysł, handel i usługi. Preferować należy sprzedaż, inne formy stosować tylko w ostateczności.

Do drugiej grupy: tereny targowisk i tereny pod działalność handlową.

Do trzeciej grupy nieruchomości pozostające w użytkowaniu na cele publiczne: drogi, place, ulice, tereny sportu, rekreacji, oświaty i kultury, nieruchomości będące w użytkowaniu spółek skarbu gminy oraz wszystkie pozostałe nieruchomości przygotowywane do zbycia lub dzierżawy.

Gmina nie powinna gromadzić i utrzymywać gruntów nieproduktywnych, a także sama angażować się w działalność gospodarczą poza niezbędnym rozmiarem i to w zasadzie ograniczonym do sfery usług komunalnych, oświatowo-kulturalnych i sportu masowego. Koniecznym działaniem, które należy podjąć przekazując na ten cel część majątku komunalnego jest dalsza prywatyzacja sfery usług komunalnych.

Gospodarka nieruchomościami w gminie, w tym także komunalnymi polega na przyjęciu odpowiednich działań planistycznych, ciągłej weryfikacji planów zagospodarowania przestrzennego. Ma to na celu uruchamianie nowych obszarów inwestycyjnych np. w zakresie mieszkalnictwa. Przeprowadzone prace scaleniowe na osiedlu Kwiatowa są bardzo pożądane. W następnej kolejności należy przygotowywać dalsze osiedla przy ulicach Westerplatte, Rolnej oraz Partyzantów, Granicznej i Jana Pawła II.

Zmiana przeznaczenia gruntu (z rolnego na budowlany) pozwala nie tylko uruchomić nowe tereny inwestycyjne, ale stymuluje podaż i popyt na grunty, a także dostarcza budżetowi dodatkowe dochody ze zwiększonych podatków oraz renty planistycznej.

C. Organizacja służb odpowiedzialnych za gospodarkę nieruchomościami komunalnymi

Dotychczasowe obserwacje pozwalają na wyciągnięcie następujących wniosków:

- brakuje technicznego uzbrojenia w zakresie planowania przestrzennego oraz ewidencji nieruchomości,
- nowe jednostki podległe gminie nie otrzymały prawem przewidzianym przekazania mienia,
- istniejące w dniu powstania gminy komunalne osoby prawne jak i nie posiadające

osobowości prawnej nie mają pełnej dokumentacji mienia,

W związku z powyższym należy:

- sukcesywnie przekazywać jednostkom organizacyjnym gminy prawem przewidziane mienie.
- wyposażyć w odpowiedni sprzęt komórkę planowania przestrzennego i gospodarki mieniem komunalnym,
- na bieżąco dokonywać szkolenia kadr w tym zakresie.

2. Przygotowanie terenów zapewniających rozwój miasta

Prawidłowo planowany rozwój gminy wymaga uprzedniego opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, określających nie tylko rozmieszczenie, charakterystyczne parametry, wskaźniki i sposób zagospodarowania wydzielanych terenów, ale przede wszystkim zapewniających harmonijny rozwój gminy z uwzględnieniem systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.

Stąd też przed przystąpieniem do sporządzenia planu miejscowego pożądane byłoby opracowanie koncepcji kształtowania układu komunikacji, który warunkuje również przebieg sieci uzbrojenia terenu. Koncepcja winna określać przebieg dróg klasy zbiorczej, a w niektórych przypadkach również klasy lokalnej.

Z dniem 1 stycznia 2004 roku stracił ważność miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Opoczno. Po tym dniu tylko na ok. 2% powierzchni gminy Opoczno nadal obowiązywać będą uchwalone po 1 stycznia 1995 r. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Od roku 1998, dla obszaru miasta wykonano miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które objęły powierzchnię 241,6 ha t.j. 10,1% powierzchni, a w najbliższych miesiącach wejdą w życie kolejne plany obejmujące obszar 32,3 ha. Dla terenów wiejskich od 1998 r. opracowano plany dla obszarów o łącznej powierzchni 57,6 ha, co stanowi 0,3% powierzchni obszarów wiejskich. Zabezpieczenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe można uznać za zadowalające. Znacznie gorzej należy ocenić sytuację przygotowania terenów pod budownictwo związane z produkcją i działalnością gospodarczą, czy przeznaczonych do zalesienia.

W tej sytuacji konieczne jest zwiększenie tempa realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie na terenach wiejskich.

W pierwszej kolejności należy sporządzić plany dla obszarów:

- przeznaczonych pod budowę obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i zabudowę usługową
- przeznaczonych do zalesienia
- dla których studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nakłada obowiązek sporządzenia planu miejscowego
- na których zlokalizowana zostanie obsługa produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich.

Tereny nieprzydatne dla rolnictwa powinny być opisywane w planach zagospodarowania przestrzennego w taki sposób, aby umożliwiać alternatywne sposoby zagospodarowania ich np.: zalesienie, pozyskiwanie lokalnych surowców itp.

4. Infrastruktura techniczna i plany inwestycyjne

Analiza stanu istniejącego infrastruktury technicznej w gminie Opoczno określająca jednocześnie potrzeby związane z jej rozwojem:

- I wodociągi wiejskie 100,3 km, - nowy system, żadnych problemów z działaniem. Zaspokojenie potrzeb – 77%
- II wodociągi miejskie 40,1 km – sprawny system
Zaspokojenie potrzeb – 100%

III kanalizacja sanitarna miasta 52,9 km – główny kolektor Ø 400 wymaga modernizacji, sprawny system. Zaspokojenie potrzeb 95%

IV kanalizacja sanitarna wsi – 13 km

Nowy system żadnych problemów z działaniem. Zaspokojenie potrzeb – 8%

V oczyszczalnia ścieków w Opocznie szt. 1 – system wymagający modernizacji i wzrostu przepustowości dla zaspokojenia przyszłych potrzeb

VI oczyszczalnia ścieków w Mroczkowie Gościnnym szt. 1 – nowy system wymagający modernizacji i wzrostu przepustowości dla zaspokojenia przyszłych potrzeb.

VII kanalizacja deszczowa - 17,84 km, stan dobry. Zaspokojenie potrzeb 85%

VIII uciepłownienie miasta – 14 km, w 50% przestarzały system kanałowy wymagający modernizacji. Zaspokojenie potrzeb 83%.

IX gazyfikacja miasta 10 km, sprawny system. Zaspokojenie potrzeb w sieć gazową 25%, reszta gaz w butlach

X gazyfikacja wsi - 2,8 km, sprawny system. Zaspokojenie potrzeb w sieć gazową 10%, reszta gaz w butlach.

XI sieci energetyczne – przestarzały system, wymagający modernizacji. Zaspokojenie potrzeb w mieście i gminie 100%.
Konieczne są inwestycje zapewniające oświetlenie dróg.

XII sieć telefoniczna – sprawny system zaspakajający 80% potrzeb (24 telefony na 100 mieszkańców)

XIII Usuwanie odpadów – stary system utylizacji odpadów na składowisku o powierzchni 4 ha. Konieczna rozbudowa i modernizacja składowiska odpadów poprzez utworzenie zakładu utylizacji odpadów

XIV Drogi gminne

1. drogi gminne z terenu miasta: ogółem 40,5 km w tym o nawierzchni bitumicznej – 15 km. Zaspokojenie potrzeb – 37%
 2. drogi gminne z poza terenu miasta Ogółem 38,0 km w tym o nawierzchni bitumicznej – 19,0 km. Zaspokojenie potrzeb- 50%.
 3. drogi dojazdowe do gruntów rolnych ogółem: 54,0 km w tym utwardzone: 4,8 km. Zaspokojenie potrzeb – 9%.
- Razem: 132,5 km

XV drogi powiatowe

1. zamiejskie – 65,278 km w tym: 64,417 km twarde, 62,607 km bitumiczne
2. miasto – 11,559 km bitumiczne

XVI drogi wojewódzkie

Rawa – Opoczno – Żarnów (szer. pasa drogowego) 15,0 m– 16,0m) droga nr 726 – 17,40 km bitumiczna
Tomaszów Maz. – Januszewice (szer. pasa drogowego 17,0m) droga nr 713 – 1,53 km bitumiczna

Ogółem na terenie gminy Opoczno 18,93 km bitumiczne

XVII drogi krajowe

Piotrków – Opoczno – Radom droga krajowa nr 12 ogółem 17,340 km bitumiczne w tym na terenie miasta 6,41 km (szer. pasa śr. 18,0m)

Powyższa analiza stanu istniejącego służyć powinna do określenia potrzeb gminy w zakresie budowy i ulepszeń infrastruktury technicznej.

Zadania takie jak: gazyfikacja miasta i wsi, sieci energetyczne, sieci telefoniczne, sieci ciepłownicze winny być realizowane przez specjalistyczne zakłady.

Niezbędna jest jednak partycypacja gminy w kosztach budowy dróg i w/w infrastruktury technicznej w ramach zawieranych umów i porozumień dotyczących realizacji inwestycji wspólnych.

Tak prowadzone inwestycje powinny powodować rozwój kolejnych, już nie przez gminę prowadzonych inwestycji, a więc:

1. inwestycje infrastrukturalne, uzbrojenie terenu pod budownictwo powoduje kolejne inwestycje budowlane – bloki komunalne budownictwo jednorodzinne osiedle Kwiatowa II,
2. Infrastruktura techniczna opoczyńskiej strefy przemysłowej daje pracę firmom lokalnym i zewnętrznym, tworzy koniunkturę na rynku usług budowlanych, oraz nowe miejsca pracy,
3. Inwestycje komunalne: wodociągi, kanalizacja, drogi, oczyszczalnie, sieci telekomunikacyjne, elektroenergetyczne, ciepłne, gazyfikacyjne, podnoszą na stałe standard życia mieszkańców gminy, zapewniają dostęp do mediów, zaspokajając ich podstawowe potrzeby,
4. Budowa sal gimnastycznych przy szkołach gminnych wpłynie na poprawę zajęć dydaktycznych oraz umożliwi korzystanie z nich okolicznej młodzieży,
5. Inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska na obszarach wiejskich takie jak: oczyszczalnie ścieków, kanalizacja sanitarna, wodociągi wpływają na dochodowość gospodarstw rolnych, utrzymanie zatrudnienia w rolnictwie. Sprzyjają rozwojowi bazy turystycznej z zakwaterowaniami, usługami gastronomicznymi i rekreacyjnymi.
Pośrednio tworzone miejsca pracy związane będą z usługami na rzecz rolnictwa, rękodzielnictwem i drobną wytwórczością. Inwestorzy zainteresowani produkcją zdrowej żywności i stosujący technologie wymagające spełnienia szczególnych wymogów potrzebują odpowiedniej czystości wody i gruntów w regionie.

Niezwykle pomocnymi w realizacji powyższych zadań będą środki pochodzące z przedakcesyjnego programu SAPARD, a po integracji z Unią Europejską, Fundusze Strukturalne. W latach 2004 – 2006 zadania inwestycyjne będą realizowane w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego dla następujących przedsięwzięć:

1. kompleksowe uzbrojenie terenu pod nowe inwestycje,
2. ochrona środowiska.

Dodatkowymi źródłami finansowymi będą pożyczki WFOŚ i GW w Łodzi oraz środki budżetu państwa.

Poniżej przedkładamy zadania, które powinny dominować w gminnej strategii inwestycyjnej:

1. Dokończenie wodociągowania gminy w terminie do dnia 31.12.2005r.,

2. Realizacja zadań w ramach programu Unii Europejskiej,
3. Realizacja zadań z zakresu infrastruktury drogowej,
4. Modernizacja wysypiska i oczyszczalni ścieków w Opocznie,
5. Budownictwo socjalne,
6. Modernizacja infrastruktury oświatowej – termomodernizacja, budowa sal gimnastycznych,
7. Renowacja i odbudowa zalewu w Opocznie,
8. Modernizacja strażnic i świetlic wiejskich.

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY OPOCZNO
NA LATA 2004-2006**

Plan rozwoju lokalnego gminy Opczno na lata 2004-2006

dział	rozdz	poz.	Wyszczególnienie - zakres rzeczowy do wykonania	w tym:				uwagi	Wartość robót 2005	Wartość robót 2006
				Ogółem nakłady planowane w 2004 r.	z budżetu gminy	dotacje	pożyczki i kredyty			
010			ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	1 805 625	570 789	84 836	1 150 000	0	5 100 841,53	10 277 259,78
	010101		Wodociągi	750 125	250 125	0	500 000	0	2 270 000,00	4 818 901,27
			1. Budowa sieci wodociągowej Zameczek, Wygnanów, Wólka Karwicka dł. 11.368 mb, przyłącza dł. 3.803 mb, szt. 167.	125 000	125 000	0			2004r.-125.000,- z umorzenia pożyczki WFOŚiGW 2005r.-1.500.000,- w tym pożyczka WFOŚiGW - 731.000,-	1 500 000,00
			2. Budowa przepompowni wodociągowej we wsi Adamów o wydajności 51 m3/h szt. 1.	225 125	25 125		200 000		2004r. Poż WFOŚiGW-200.000,- umorz.poż.46/OW/P/02-25.125,- GFOŚ-100.000,- 2005r.-poż.WFOŚiGW-200.000.-śr.własne-170.000,-	370 000,00

									2004r-300.000,- poż.WFOŚiGW,100.000- śr.własne , 100.000- GFOŚ, 2005r.100.000,- poż.WFOŚiGW śr.wł.300.000,- 2006r.dotacja Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego -3.375.867,42, śr.wł.-1.443.033,85		
		3. Budowa sieci wodociągowej Stużno Kol.Sielec, Wólka Dobromirowa,Mrovczków Duży,Wola Załączna,Brzustówek"Sikorniki" dł.21.607mb,dł.przyłącza 4.268mb,szt.284	400 000	100 000		300 000				400 000,00	4 818 901,27
01010	II	Kanalizacja	1 055 500	320 664	84 836	650 000	0	0		2 830 841,53	5 458 358,51
		1. Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w m. Mroczków Gość., sieć kanalizacji sanitarnej dla wsi Kraszków,Mroczków Duży,Mroczków Gościny dł.8.596 mb, przyłącza dł.3.386mb, szt 174,przepompownie ścieków szt.2	957 500	307 500		650 000			2004r-poż.WFOŚiGW- 650.000,-śr.własne - 307.500,-umorzenie poż.WFOŚiGW, 2005r- poż.WFOŚiGW- 950.000,-śr.wł.- 1.808.841,53 2006r.dotacja Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego -5.458.358,51,	2 830 841,53	5 458 358,51
		2. Osiedle PGR Januszewice sieć kanalizacji sanitarnej dł. 511 mb, przyłącza dł. 130 mb.	98 000	13 164	84 836	0	0	0	80% dotacja ANRSP	0,00	
600		TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	2 166 181	2 166 181	0	0	0			7 840 064,01	3 164 885,29
60016	I	Gmina - przebudowa dróg	398 440	398 440	0	0	0			3 576 064,01	3 164 885,29
		1. Modernizacja drogi Mroczków Gościny - Wólka Karwicka dł.1.833 mb	83 000	83 000					w 2005r.śr.ZPORR 496.200,21 śr.wł.-165.400,07 2006r.śr.ZPORR 496.200,21 śr.wł.165.400,07	661 600,28	661 600,28

		kan.deszczowa)							
		10.Modernizacja dróg dojazdowych i miejsc postojowych przy ul.Piotrkowskiej 53	330 000	330 000					
		11.Modernizacja ul. Kwiatowej dł. 150 mb. (droga + kan.deszczowa-316mb)	100 000	100 000				209 000,00	
		12.Budowa ul.Ogrodowej PT+zakres rzeczowy 150mb	150 000	150 000				200 000,00	
700		GOSPODARKA MIESZKANIOWA	720 000	720 000	0	0	0	0,00	
	70005	1. Wykup gruntów	660 000	660 000					
	70095	1.Budowa budynku socjalnego	60 000	60 000					
750		ADMINISTRACJA PUBLICZNA	560 000	560 000	0	0	0	0,00	
	75023	1.zakup środków trwałych i oprogramowania	70 000	70 000					
		2.zakup środków trwałych - zakup samochodu	70 000	70 000					
		3. Remont budynku głównego Urzędu Miejskiego - odgrzybianie, odwodnienie	365 000	365 000					
		4.zakup środków trwałych - zakup samochodu dla Straży Miejskiej	55 000	55 000					
801		OŚWIATA I WYCHOWANIE	1 137 000	851 600	285 400	0	0	600 000,00	
	80101	1. Pt Świetlica dla romów przy ZSS nr 2 w Opcznie	20 000	20 000				600 000,00	
	80101	2.Adaptacja pomieszczeń szkoły na świetlicę szkolno-wiejską	20 000	20 000					

	90095	9. Targowisko miejskie ul. Piotrkowska 66 sieci: wod- kan.	120 000	120 000						
	90095	10. Zakup przystanków autobusowych.	6 089	6 089				splata zobowiazan		
	90095	11.PT+zakres rzeczowy budowy węzłów ciepłych szt 6 w blokach przy ul.Norwida Nr 1,1a,3,5,4, przedszkole Nr 4	70 000	70 000				2004r.śr.wlasne - 70.000,- GFOŚ - 170.000,- 2005r - 240.000,- śr.wlasne	240 000,00	
	90095	12.Monitoring miasta -zakup kamer+montaż	100 000	100 000						
	90095	13.Zakup pawilonu handlowego	1 500	1 500						
	90095	14.Zakup 2 szt kabic WC	6 328	6 328						
926		KULTURA FIZYCZNA I SPORT	62 000	62 000	0	0	0		0,00	
	92601	1.Międzyszkolna kryta pływalnia w Opocznie	62 000	62 000			0	w tym zobowiazania 01.464 zł.		
		RAZEM	7 037 700	5 517 464	370 236	1 150 000	0		13 942 905,54	13 442 145,07

5. Gospodarka komunalna.

ELEMENTY GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ

A. Problem nieczystości stałych w mieście – gminie Opoczno

Wśród wielu problemów jakie w zakresie ochrony środowiska wymagają pilnego rozwiązania, jednym z najważniejszych jest unieszkodliwianie odpadów komunalnych.

Składowanie na wysypisko jest najstarszą i do dziś najbardziej rozpowszechnioną metodą unieszkodliwiania odpadów stałych.

Bez względu na przyjętą technologię unieszkodliwiania /spalanie, kompostowanie/, składowanie na wysypisko zawsze występuje albo jako metoda uzupełniająca, albo jako końcowy element pozostałych metod.

Zbiórka odpadów odbywa się poprzez gromadzenie ich w pojemnikach typu KP – 7, SM –110, SM-240, SM-1000, a następnie wywożone i składowane na wysypisku zlokalizowanym w Karwicach gmina Opoczno.

Właścicielem wysypiska śmieci jest Gmina Opoczno, natomiast administratorem Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Opocznie.

Wysypisko zostało wybudowane w latach 1979-1982. Oddane do użytku w styczniu 1983r. Powierzchnia całkowita wysypiska wynosi 6,57 ha natomiast powierzchnia składowania nieczystości /użytkowa/ wynosi 4,00 ha.

Wokół terenu wysypiska znajduje się strefa ochrony sanitarnej, na którą składają się:

- od strony południowej i wschodniej lasy
- od strony północnej i zachodniej pas zieleni izolacyjnej – użytki rolne

Wokół wysypiska wybudowane są rowy opaskowe służące do odpływu wód opadowych i odcieków z wysypiska. W odległości 120 – 750 m od krańców wysypiska w różnych kierunkach usytuowane są otwory piezometryczne do badania składu chemicznego wód gruntowych, przeprowadzanego systematycznie zgodnie z zaleceniami.

Odpady składowane są w wydzielonych sektorach, a otwarta powierzchnia składowania jest sukcesywnie rekultywowana i przeważająca część terenu porośnięta jest już bujną roślinnością, co w znacznym stopniu minimalizuje ujemne skutki oddziaływania wysypiska na środowisko.

W celu zbiórki odpadów z terenu miasta – gminy wykorzystywane są pojemniki KP-7, SM-110, SM-240 i SM-1100.

Kontenery KP-7 rozmieszczone są na osiedlach mieszkaniowych. Natomiast w gospodarstwach indywidualnych zarówno w mieście jak i terenach wiejskich każde gospodarstwo otrzymuje bezpłatnie jeden pojemnik SM-110 lub SM-240. Wywóz z tych pojemników po podpisaniu stosownej umowy z PGK sp. z o.o. w Opocznie odbywa się co dwa tygodnie. Opłaty za wywóz z tych pojemników kształtują się następująco:

- miasto – 20 zł na kwartał
- tereny wiejskie – 15 zł na kwartał

Takie rozwiązanie wywozu oraz odpłatności sprawia, że mieszkańcy nie wywożą do lasów i rowów a nieczystości trafiają tam gdzie ich miejsce czyli na składowisko odpadów.

Na 4685 gospodarstw indywidualnych w pojemniki zostało zaopatrzonych 65 % gospodarstw.

Przedsiębiorstwo planuje do końca 2003 roku zaopatrzyć w pojemniki 90 % gospodarstw domowych .

Dalszym krokiem w rozwiązywaniu problemu nieczystości stałych jest stopniowe wprowadzenie segregacji odpadów bezpośrednio u ich wytwórcy. Dlatego też począwszy od roku 2004 podjęte zostaną następujące działania.

- gospodarstwa indywidualne zostaną zaopatrzone w kolorowe worki do segregacji odpadów /makulatura, tworzywa sztuczne, szkło, złom/
- na osiedlach mieszkaniowych obok istniejących kontenerów KP-7 rozmieszczone zostaną pojemniki SM-1100 z przeznaczeniem na odpady segregowane.
- aby zachęcić mieszkańców do segregacji odpadów ich odbiór odbywał się będzie bezpłatnie. Natomiast niesegregowane o podwyższonej opłacie.
- rozpropagowanie wśród społeczeństwa w postaci ulotek, pogadanek i broszur wiedzy o środowisku i działających w nim mechanizmach /w szczególności przez szkoły/.

Obowiązujące już przepisy ustawy o ochronie środowiska i ustawy o odpadach /Dz.U. Nr 62 z 2001/ stawiają dość duże wymogi w zakresie ochrony środowiska i gospodarowania odpadami.

Dlatego też przystosowując się do tych przepisów należy podjąć następujące działania:

1. Opracowanie i uchwalenie programu ochrony środowiska i programu gospodarki odpadami termin realizacji do 30 czerwca 2004 roku.
2. Przeprowadzenie modernizacji istniejącego wysypiska śmieci poprzez jego rozbudowę i utworzenie Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych.

Zakład zostałby wyposażony w:

- linię sortowniczą do przeprowadzenia segregacji odpadów komunalnych
- kompostownię
- składowisko na odpady nie nadające się do dalszego przetwarzania

termin realizacji do 31 grudnia 2009 roku.

3. Zawarcie umów z odpowiednimi zakładami na odbiór posegregowanych odpadów.

Szczegółowe działania w tym zakresie będą ustalone w wojewódzkim, powiatowym i gminnym programie gospodarki odpadami.

B. GOSPODARKA LOKALAMI KOMUNALNYMI

W zasobach komunalnych gminy znajduje się obecnie 849 lokali mieszkalnych i 27 lokali użytkowych. Stan zdecydowanej większości lokali jest w złym stanie technicznym.

Powoduje to bardzo wysokie koszty utrzymania tych lokali. Ponadto ilość tych lokali jest niewystarczająca dla grupy mieszkańców oczekujących na przydział mieszkania komunalnego.

Aktualnie na przydział mieszkania oczekuje 277 rodzin. W przeważającej większości są to rodziny o niskich dochodach odpowiadającym kryterium przydziału lokalu komunalnego lub socjalnego. Problemu mieszkaniowego nie rozwiąże Towarzystwo Budownictwa Społecznego s.p. z o.o. w Opocznie, gdyż opłaty za mieszkania wybudowane przez Towarzystwo będą dość wysokie i na ich opłacanie będą mogły sobie pozwolić rodziny o średnich i wysokich dochodach.

Dlatego też, aby poprawić sytuację w zakresie mieszkalnictwa należy:

- podjąć działania w celu wybudowania przez gminę minimum dwóch budynków mieszkalnych odpowiadającym standardom mieszkań komunalnych i socjalnych, w którym mogłyby zamieszkać rodziny o niskich dochodach.
- środki ze sprzedaży mieszkań komunalnych przeznaczyć pod nowe budownictwo komunalne oraz poprawę istniejącego stanu.
- stworzyć jeszcze lepsze warunki do jak największego wykupu mieszkań komunalnych czego efektem będzie zmniejszenie kosztów ich utrzymania.
- systematycznie docieplać budynki celem zmniejszenia strat ciepła.
- wyburzyć budynki przeznaczone do rozbiórki przy ul. 17 - go Stycznia 20, 1-Maja 11, Inowłodzka 20, Targowa 7.

6. Oświata i wychowanie

OSWIATA, WYCHOWANIE, KULTURA, SPORT, TURYSTYKA

Na terenie gminy działają następujące placówki oświatowe :

1. **Zespół Szkół Ogólnokształcących / 26-300 Opoczno, ul. Żeromskiego 3,**
 - Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego
 - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych
 - Liceum Profilowane
2. **Powiatowy Ośrodek Metodyczny i Kształcenia Ustawicznego w Opocznie, 26- 300 Opoczno ul. Armii Krajowej 2.**
3. **Zespół Szkół Specjalnych w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 61**
 - Szkoła Podstawowa Specjalna
 - Gimnazjum Specjalne
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna
4. **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Stanisława Staszica w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Wojciecha Kossaka 1a**
 - Liceum Ogólnokształcące
 - Technikum Ekonomiczne
 - Technikum Handlowe
 - Technikum Ceramiczne
 - Technikum Elektryczne
 - Liceum Zawodowe
 - Liceum Profilowane
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa

- Technikum Mechaniczne dla Dorosłych
 - Technikum Handlowe dla Dorosłych
5. **Zespół Szkół Rolniczych w Mroczkowie Gość., 26-300 Opoczno, Mroczków Gość.**
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa
 - Technikum Mechanizacji Rolnictwa
 - Liceum Profilowane
 - Zaoczne Technikum Mechaniczne dla Dorosłych
 - Technikum Mechaniczne
 - Technikum Rolnicze
 - Technikum Agrobiznesu

Szkoły i placówki wpisane do ewidencji niepublicznych szkół i placówek- prowadzonej przez Starostę Opoczyńskiego:

1. Zaoczna Prywatna Policealna Szkoła Zawodowa dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
2. Prywatne Zaoczne Technikum Fryzjerskie dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
3. Prywatna Zasadnicza Szkoła Zawodowa, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
4. Prywatne Technikum Mechaniczne dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
5. Prywatne Liceum Profilowane, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
6. Prywatne Liceum Ogólnokształcące, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
7. Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
8. Prywatne Technikum Handlowe dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
9. Prywatne Technikum Elektryczne dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
10. Prywatne Technikum Budowlane dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
11. Centrum Kształcenia Ustawicznego, 26-300 Opoczno, ul. Partyzantów 1a
12. Prywatne Zaoczne Technikum Gastronomiczne dla Dorosłych, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 61
13. Zaoczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych ZDZ, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 9a
14. Zasadnicza Szkoła Zawodowa Niepubliczna Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Łodzi z siedzibą w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 9a
15. Liceum Ogólnokształcące Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Łodzi z siedzibą w Opocznie, ul. Piotrkowska 9a./ od 1.IX.03 /
16. Zaoczne Technikum Odzieżowe Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Łodzi z siedzibą w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 9a
17. Ośrodek Kształcenia Zawodowego Nr 18, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 9a
18. Zaoczne Technikum Budowlane Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Łodzi z siedzibą w Opocznie, 26- 300 Opoczno, ul. Piotrkowska 9a
19. Prywatne Technikum Mechaniczne dla Dorosłych, Mroczków Gościenny 8, 26-300 Opoczno
20. Ośrodek Szkolenia BHP i Innych Szkoleń Doskonalących B&R, ~~26-300~~ Opoczno, ul. Mikołaja Kopernika 5/31
21. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Opocznie, 26-300 Opoczno, ul. Armii Krajowej 1
22. Szkoła Języków Obcych, 26-300 Opoczno, ul. Piotrkowska 104
23. Świetlica Środowiskowa PKPS, 26-300 Opoczno, ul. Jana Kilińskiego 7
24. Centrum Informatyki, 26-300 Opoczno, ul. Żeromskiego 3
25. Prywatne Zaoczne Policealne Studium Administracyjno-Prawne, 26-300 Opoczno, ul. M.C.Skłódowskiej 5
26. O.K. Centrum Języków Obcych sp. z o.o., 26-300 Opoczno, ul. M.C.Skłódowskiej 5
27. Ośrodek Szkoleniowy "A.T." s. c., 26-300 Opoczno, ul. Kościelna 1
28. Ośrodek Oświatowo-Wychowawczy "Bartek", 26-300 Opoczno, ul. Biernackiego 4
29. Prywatna Szkoła Języków Obcych „Linguist”, 26- 300 Opoczno, ul. Wyszyńskiego 2a
30. Prywatna Szkoła Języków Obcych „Big Ben”, 26-300 Opoczno, pl. Kilińskiego 23

Placówki które prowadzi Urząd Miejski w Opocznie r.szk. 2003/2004:

- 1.** Przedszkole Nr 2 w Opocznie ul. Szkolna 5
- 2.** Przedszkole Nr 4 w Opocznie ul. Norwida 2
- 3.** Przedszkole Nr 5 w Opocznie ul. Partyzantów 36
- 4.** Przedszkole Nr 6 w Opocznie ul. Kopernika 3 / grupa żłobkowa /

ZSPryw.				0	25	24	30	32	35	11	16				16	12	21
ZSOgólnokszt.					257		223	197									
ZDZ (Ksyta)	8	6	7	11	19	6	6										
ZSSpecj.	1	2	2	2	4	10	13	11	14	17	13	10	1	3		1	
ZSR Mrocz.G.				14	21	39	58	40									
Razem	9	8	12	29	429	289	499	450	49	28	29	10	1	3	16	13	21

Z analizy ilości dzieci zameldowanych na terenie gminy Opoczno a ilością dzieci uczących się w placówkach podległych Urzędowi Miejskiemu w Opocznie należy zauważyć, iż są rezerwy które przy zaangażowaniu środków w nowoczesne środki dydaktyczne, fachową kadre pedagogiczną, wszechstronną bazę zabezpieczającą wymagania współczesnych czasów, mogą rozwijać placówki oświatowo podległe Urzędowi Miejskiemu w Opocznie.

Istotnym wskaźnikiem przyszłościowych rozwiązań i podejmowanych decyzji jest liczba urodzeń, a szczególnie, liczba dzieci zameldowanych na terenie naszej gminy. Liczby te zobowiązują nas do perspektywicznego spojrzenia na nasze placówki oraz działania jakie musimy podjąć, które zabezpieczą ich dalsze funkcjonowanie a także pracę dla nauczycieli i wychowawców.

Biorąc pod uwagę strukturę wiekową należy zauważyć zmniejszającą się liczbę absolwentów, przez co w przyszłości wystąpi konieczność likwidacji oddziałów, a przez to powstanie problem bezrobocia wśród nauczycieli. Znaczną liczbę stanowi młodzież spoza terenu gminy, co jest istotnym wzmocnieniem budżetów placówek przez wpływającą subwencję oświatową.

W roku szkolnym 2002/2003 do szkół i przedszkoli podlegających pod Urząd Miejski w Opocznie uczęszczało 6280 uczniów / 510 w przedszkolach /, w 235 oddziałach /razem z „O” /.

W roku szkolnym 2003/2004 będzie uczęszczało 5585 uczniów /2737 chłopców/ w 211 oddziałach oraz około 500 dzieci do przedszkoli.

Uczniowie wg arkuszy 2003/04

Rocznik	97	96	95	94	93	92	91	90	89	88	87	86	85	84	Razem
Placówka	„O”	I	II	III	IV	V	VI	I-G	II-G	III-G	I-Pg	II-Pg	IV-LO		
ZSS1		120	82	103	124	168	177	231	285	341	192	185	69		2077
ZSS2	68	78	80	84	86	128	109	114	81						828
ZSS3		77	85	86	105	98	133	150	184	167					1085
SP Bielowice	22	17	18	17	24	26	24								148
ZS Bukowiec(1*)	10	8	6	9				48	43	36					160
SP Dzielna	21	7	8	12											48
SP Januszewice	12	14	16	17	16	14	20								109
SP Kraśnica	10	11	11	11	20	18	13								94
SP Kruszewiec		5	7	6	5										23
SP Libiszów	16	13	17	24	25	20	17								132
SP Modrzew	11	14	27	17	24	20	30								143
ZS Mroczków	12	19	14	17	22	40	33	50	62	56					325
SP Ogonowice	34	31	28	26	32	32	28								211
Gim. Ogonowice								20							20
SP Sielec	14	10	10	9	13	9	17								82
SP Wola Zał	12	10		11											33
Gim. Wygnanów (2*)								21	20	26					67
Razem	247	436	408	448	491	573	601	635	675	626	192	185	69		5585

1* obejmuje okręgi SP : Bukowiec Op., Kraśnica, Kruszewiec, Modrzew,

2* obejmuje okręg SP Bielowice

W 34 sołectwach naszej gminy działa 16 placówek oświatowych prowadzonych przez Urząd Miejski w Opocznie, w tym: 5 Zespołów Szkół (Opoczno 1, 2,3, Bukowiec Op. Mroczków Gość.), 7 gimnazjów w: Opocznie 1, 2, 3, Bukowcu Op., Mroczkowie Gość., Wygnanowie i Ogonowicach oraz 15 szkół podstawowych (Opoczno 1,2, 3, Bielowice, Bukowiec Op., Dzielna, Januszewice, Kraśnica, Kruszewiec, Libiszów, Modrzew, Mroczków Gość., Sielec, Wola Załęzna, Ogonowice ,) oraz szkoły ponadgimnazjalne w ZSS Nr. 1 (Liceum Ogólnokształcące, Zasadnicza Szkoła Zawodowa). Powołanie w ZSS-1 szkół ponadgimnazjalnych /LO,ZSZ / w opinii społecznej spełniło swoje zadanie. Biorąc pod uwagę posiadane warunki lokalowe należy przeanalizować możliwość powołania podobnych szkół ponadgimnazjalnych w ZSS-3, dostosowując kierunki i profile do potrzeb młodzieży.

Na terenie gminy funkcjonuje 5 przedszkoli (Nr.2-ul. Szkolna 5, Nr.4- ul. Norwida 2, Nr.5-ul. Partyzantów 36, Nr. 6- z grupą żłobkową ul. Kopernika 3, Nr.8-ul. Kopernika 10 A).

W roku szkolnym 2002/03 uczęszczało 510 dzieci w 19 oddziałach / w tym 18 dzieci - oddział żłobkowy, 9 oddziałów "O" i 9 oddziałów dzieci w wieku 3-5 lat /, w 2003/04 opieką przedszkolną będzie objętych około 500 dzieci.

Istotnym czynnikiem wpływającym na poziom kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży jest kadra pedagogiczna, która stale podnosi swoje kwalifikacje kończąc staże na kolejne stopnie awansu zawodowego. W roku szkolnym 2002/ 2003 awans zawodowy uzyskało : nauczyciela kontraktowego 13, mianowanego 8, dyplomowanego 25.

Struktura zatrudnionych nauczycieli i wychowawców przedstawia się następująco:

	Nauczyciele			Kwalifikacje			Katecheta	Pozostałe
	Dyplomowani	Mianowani	Kontraktowi	Stażyci	WMag.	W-licencjat		
8	96	15	2	105	10	4		2
4	37	3		41	2	1		
11	49	15	3	68	7	2		1
8	15	6		23	5		1	
1	8	6		13	1	1		
2	9	1		12				
1	8	2		8	3			
	9	3		12				
2	10			10	2			
	6	4	1	10		1		
1	3		1	5				
	3	1		3		1		
1	6	1		8				
	4			4				
1	14		1	14	1	1		
	11	2		9	2	2		
	5			2	2	1		
1	9			5	1	4		
	9			7	1			1
	7	1		3		5		
	9	2	1	7	3	1		1
41	327	62	9	369	40	24	1	5

Wielkość subwencji jakie napływają do Urzędu Miejskiego nie pokrywają kosztów związanych z funkcjonowaniem placówek. Zmniejszająca się liczba dzieci, powoduje, iż coraz więcej środków jest dodatkowo przeznaczanych na funkcjonowanie placówek, remonty i inwestycje. Ekonomiczne zasady zmuszają Radę Miejską oraz Burmistrza do podjęcia dyskusji o przyszłości oświaty gminnej. Problemy związane z dowozem dzieci do szkół, opieką nad nimi w czasie przejazdów, określenie sieci szkół i ich filii, docelowe plany inwestycyjne związane z zapewnieniem standardów w zakresie wyposażenia szkół bazowych i ich filii w sale gimnastyczne, boiska sportowe, sale komputerowe, zapewnienie rozwoju indywidualnych zainteresowań i samorealizacji dzieci, praca z dziećmi po lekcjach, liczebność uczniów w

klasach, kierunki i profile kształcenia, muszą w najbliższej przyszłości stać się podstawowym zadaniem radnych i Burmistrza Miasta.

Szkoły bazowe, filie powinny stać się świetlicami wiejskimi zapewniającymi i świadczącymi usługi oświatowo-kulturalne na rzecz środowiska lokalnego. Systemowe rozwiązania w zakresie szkolnictwa zawodowego związanego z usługami i handlem mogą być pomocne w utrzymaniu tych placówek i dadzą pracę dla nauczycieli. Należy podjąć działania dla wykorzystania środków różnych funduszy i agencji / Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, Bank Ochrony Środowiska S.A., fundusze Min. Ed. Nar. i Sp., fundusze ekologiczne, fundusze Urzędu Wojewódzkiego i Kuratorium Oświaty /

Wskaźniki

Budżety szkół i placówek	2003	2002	2001	2002			2003		
				ilość ucz.	ilość oddz.	pow. m2	ilość ucz.	ilość oddz.	pow. m2
Nazwa placówki									
SP Bielowice	624 163	532 483	488 168	113	7	1 140	126	9	1 140
ZS Buk. Op.	545 073	568 884	465 153	140	9	509	148	9	509
SP Dzielna	194 816	219 396	245 015	34	4	159	39	3	159
SP Januszewice	490 933	467 095	464 558	105	7	920	109	7	920
SP Kraśnica	461 299	440 312	455 327	90	7	600	94	7	600
SP Kruszewiec	148 287	190 236	179 463	23	3	327	23	2	327
SP Libiszów	554 167	520 097	488 200	139	7	1 768	132	7	1 768
SP Modrzew	497 552	476 918	438 795	129	7	800	143	7	800
ZS Mroczków G.	1144 927	1113 092	1039 269	397	16	1 281	325	14	1 593
SP Ogonowice	587 867	552 642	544 543	177	8	1 304	211	8	1 304
SP Sielec	384 648	410 880	441 557	85	7	402	82	6	402
SP Wola Zał.	146 346	141 838	156 746	19	2	153	33	2	153
G. Wygnanów	266 561	81 410	0	22	3	302	67	3	653
ZSS 1	6012 167	6320 424	5809 656	2531	80	10 836	2 077	68	10 836
ZSS 2	1872 806	1713 978	1616 114	578	23	2 363	828	21	2 363
ZSS 3	3106 965	3215 936	2832 805	1267	46	6 514	1 085	23	6 514
P 2	222 461	208 500	195 772	48	2	162	52	2	162
P 4	505 698	483 900	436 975	90	4	768	102	4	768
P 5	520 019	505 562	451 115	115	4	749	126	4	749
P 6	573 512	585 787	467 858	134	5	630	110	6	630
P 8	594 910	562 651	535 568	139	6	1 260	105	5	1 260

Kultura, sport, turystyka

Na terenie gminy Opoczno działają liczne placówki kulturalne w tym:

- Miejski Dom Kultury w Opocznie
- 8 świetlic / w Bukowcu Op., Bielowicach, Modrzewiu, Kraszkowie, Różannie, Mroczkowie Dużym, Stuznie, Sitowej/.
- Biblioteka Miejska i Powiatowa w Opocznie
- Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna w Opocznie
- Muzeum Regionalne w Opocznie
- 4 biblioteki - filie wiejskie / Libiszów, Kraszków, Bukowiec Op., Ogonowice / oraz biblioteki w szkołach
- Stowarzyszenia i Koła Gospodyń / Bielowice, Modrzew, Bukowiec Op., Wygnanów, Sitowa/

Głównymi zadaniami tych placówek jest dbanie o rozwój i podtrzymywanie tradycji swojego regionu. Jednak kształtowanie świadomości regionalnej, obejmującej terytorium gminy, powiatu, województwa jest procesem długotrwałym wymagającym zintegrowanych oddziaływań na różne sfery życia człowieka. Jedną z podstawowych form takiego oddziaływania jest wychowanie przez edukację o charakterze regionalnym. Dotyczy to dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Podnoszenie poziomu wykształcenia, zmiany kierunków wykształcenia są procesami o tendencjach wzrostowych. Wymaga to wspomaganie jakościowego rozwoju szkolnictwa, dostosowaniu kierunków kształcenia do potrzeb rozwijającej się gospodarki w gminie i w regionie. Istotnym czynnikiem musi być współpraca ościennych gmin i powiatów. Racjonalny rozwój sieci szkół i placówek kultury zapewni lokalnym społecznościom optymalne i wszechstronne warunki rozwoju.

Obok placówek upowszechniania kultury na terenie gminy funkcjonuje cały szereg instytucji związanych ze sportem. Są to :

- kluby sportowe posiadające osobowość prawną
- uczniowskie kluby sportowe funkcjonujące przy szkołach podstawowych i średnich
- kluby sportowe, zrzeszenia ludowe i towarzystwa sportowe

W 2003 r. na terenie miasta i gminy Opoczno działało 25 klubów i 8 organizacji sportowo – turystycznych i rekreacyjnych finansowanych z budżetu gminy w dziale kultura fizyczna i sport.

Są to:

1. **Klub Sportowy „Stasiak - Ceramika” Opoczno** – piłka nożna.
2. **Ludowy Klub Sportowy „OPTEX – SCOTT”** – kolarstwo.
3. **Ludowy Klub Sportowy „Opocznianka”** – podnoszenie ciężarów i szachy.
4. **Ludowy Klub Sportowy „Opoka”** – ju-jitsu, piłka koszykowa, piłka nożna, tenis stołowy.
5. **Zakładowy Ludowy Klub Sportowy „WOY” Bukowiec Op.** – piłka nożna.
6. **Ludowy Klub Sportowy „Leśnik” Sitowa** – piłka nożna.
7. **Ludowy Klub Sportowy Dzielna** – piłka nożna.
8. **Ludowy Klub Sportowy „Blask” Bielowice** – piłka nożna.
9. **Ludowy Klub Sportowy Mroczków** – piłka nożna
10. **Ludowy Klub Sportowy „Unia” Wygnanów** – piłka nożna
11. **Opoczyńskie Towarzystwo Sportowe Gorzalków** – piłka nożna
12. **Szkolny Klub Sportowy „Jedynka”** – piłka nożna, koszykowa, siatkowa, la.
13. **Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”** – piłka nożna
14. **Szkolny Klub Sportowy „Trójka”** – piłka nożna, koszykowa, siatkowa, la.
15. **Szkolny Klub Sportowy „Dwójeczka” przy ZSS nr 3** – 5 dyscyplin w tym softball
16. **Szkolny Klub Sportowy „Młodzik” w Mroczkowie Gość.** – la.
17. **Uczniowski Klub Sportowy w Libszowie** – gry zespołowe, tenis stołowy, la.
18. **Uczniowski Klub Sportowy „Legia” w Dzielnej** – piłka nożna, siatkowa, la.
19. **Uczniowski Klub Sportowy w Bielowicach** – tenis stołowy, piłka nożna, la.
20. **Uczniowski Klub Sportowy „Żak” Sielec** – piłka nożna, tenis stołowy.
21. **Uczniowski Klub Sportowy w Ogonowicach** – piłka nożna.
22. **Uczniowski Klub Sportowy Mroczków** – piłka nożna
23. **Uczniowski Klub Sportowy Januszewice** – piłka nożna, la
24. **Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy przy ZSPr.** – 10 dyscyplin w tym taekwondo,
25. **Szkolny Klub Krajoznawczo – Turystyczny przy ZSS nr 3**

o r a z

1. **Rada Miejsko-Gminna Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Opocznie.**
2. **Zarząd Miejsko-Gminny Szkolnego Związku Sportowego w Opocznie.**
3. **Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej w Opocznie.**
4. **Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Ceemka” w Idzikowicach.**
5. **Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Opocznie.**
6. **Ludowy Zespół Sportowy w Różannie.**
7. **Ludowy Zespół Sportowy Ostrów**
8. **Opoczyńskie Towarzystwo Sportowe „Perła”.**

Klub Sportowy „Stasiak - Ceramika” Opoczno jest klubem piłkarskim, finansowanym od lipca 2002r. w myśl trójstronnego porozumienia przez: Firmę Stasiak, która finansuje pierwszą drużynę, „Opoczno” S.A. wspomaga finansowo grupy młodzieżowe oraz Urząd Miejski w Opocznie sprawujący nadzór finansowy nad utrzymaniem obiektu. Poza tym drugą drużynę seniorów grającą w IV lidze

finansuje ZUH WOY w Bukowcu Op. Klub posiada następujące drużyny, które biorą udział w różnych rozgrywkach prowadzonych przez PZPN ŁZWP i OZPN:

- seniorów – w II lidze
- seniorów – w IV lidze
- juniorów starszych – w lidze makroregionu centralnego
- juniorów młodszych – w lidze makroregionu centralnego
- trampkarzy-gr. „Michałowicz” – w lidze makroregionu centralnego
- trampkarzy-gr. „Kuchar” – w lidze makroregionu centralnego
- trampkarzy-grupa „Górski – w lidze okręgowej

Ludowy Klub Sportowy „Optex – Scott” jest klubem specjalizującym się w kolarstwie górskim – MTB i przełajowym. Finansowany jest przez Optex S.A., Radę Wojewódzką LZS w Łodzi, Radę Miejską w Opocznie. LKS „Optex – Scott” wspierają również firmy rowerowe „Scott” i „Shimano”

Aktualnie w sekcjach trenuje 40 kolarzy w tym 8 dziewcząt w następujących kategoriach wiekowych: młodzik, junior młodszy, junior, młodzieżowiec i senior.

W rankingu ogłoszonym przez Wojewódzką Federację Związków Sportowych na podstawie osiągniętych wyników w sporcie młodzieżowym Klub plasuje się na 121 miejscu w kraju na 2393 sklasyfikowane kluby. W województwie Łódzkim klub uplasował się z pośród 162 klubów na 9 miejscu. W gronie klubów kolarskich zajmuje 6 miejsce w kraju a zdecydowanie zwyciężył w województwie.

- W **Ludowym Klubie Sportowym „Opocznianka”** uprawia się podnoszenie ciężarów i szachy. Ludowy Klub Sportowy finansowany jest ze środków budżetu gminy i przez Radę Wojewódzką LZS w Łodzi. W 2002r. zawodnicy tego Klubu wystartowali w 24 imprezach o randze wojewódzkiej, makroregionu, Mistrzostw Polski i zawodach międzynarodowych.
- zdobycie III miejsca w rozgrywkach Makroregionalnych Kadetów tj chłopców w wieku 12 – 14 lat. Jest to dobry prognostyk dla opoczyńskiej sekcji podnoszenia ciężarów.

Rok 2002 był przełomowy w historii **Ludowego Klubu Sportowego „Opoka”**. Dokonano zmiany Statutu, zmiany nazwy i dokonano znacznego rozszerzenia działalności. Oprócz dotychczasowej, tj. szkolenia dzieci i młodzieży w zakresie samoobrony ju – jitsu, kontynuowano pracę w sekcji koszykarskiej i tenisowej.

Zakładowy Ludowy Klub Sportowy „WOY” w Bukowcu Op. istnieje od 1995r. Jest klubem jednosekcyjnym / piłka nożna / i prowadził zajęcia w sezonie 2001/2002 – runda wiosenna w 3 grupach wiekowych. Zrzeszał 69 zawodników / 23 w IV lidze i 46 w kat junior straszy i trampkarze „Dejna”. W nowym sezonie 2002/2003 zrzesza 62 zawodników, w tym że seniorzy i juniorzy starsi biorą udział w rozgrywkach prowadzonych przez ŁZPN i OZPN. Strategicznym sponsorem Klubu jest Zakład Usługowo – Handlowy „WOY” w Bukowcu Opoczyńskim. Dofinansowany jest również z budżetu gminy.

Ludowy Klub Sportowy „Leśnik” Sitowa - klub piłkarski – występuje w klasie A. Patronat nad nim sprawuje Nadleśnictwo Opoczno z siedzibą w Sitowej.

Ludowy Klub Sportowy Dzielna występuje w klasie B.

Ludowy Klub Sportowy „Blask” Bielowice to nie tylko klub piłkarski występujący w klasie „B”, ale również stowarzyszenie sportowe, które organizuje wiele imprez środowiskowych.

Ludowy Klub Sportowy w Mroczkowie powstał w 1985r. W klubie działa sekcja piłki nożnej i bierze udział w rozgrywkach klasy „B”.

Ludowy Klub Sportowy „Unia” w Wygnanowie podobnie jak poprzednie występuje w piłkarskiej klasie „B” i podobnie jak Mroczków zajmuje dalsze miejsce w tabeli.

Kolejnymi drużynami występującymi w omawianej klasie rozgrywek są **OTS Gorzałków** i **OTS Perła**. Są to drużyny, które powstały w 2001 roku. Obie drużyny plasują się na dalszych pozycjach.

Nową drużyną występującą w rozgrywkach OZPN Piotrków Tryb jest **LKS Sparta Ostrów**

Istnieje **LKS Różanna** która w roku bieżącym zgłasza akces udziału w rozgrywkach OZPN w Piotrkowie Tryb.

Zaletą tych drużyn jest to, że aktywizują środowiska w którym działają i dają możliwość udziału w zawodach sportowych młodym ludziom i wychowują młodzież podatną na patologię.

Międzyszkolne, Szkolne i Uczniowskie Kluby Sportowe działają bardzo prężnie w środowiskach lokalnych jak i poza nimi. Różnorodność form i zajęć prowadzonych w sekcjach klubów pozwoliła objąć bardzo liczne grupy uczniów wszystkich typów szkół funkcjonujących w ramach tych szkół. Szereg imprez, rozgrywek wewnętrznych, dała możliwość wielu uczniom do samorealizacji, doskonalenia swych umiejętności, sprawdzenia się w sportowej rywalizacji, kulturalnego odbioru widowiska sportowego czy po prostu przyjemnego spędzenia wolnego czasu. Wszystkie SKS i UKS z chwilą zarejestrowania się otrzymały od

Polskich Związków Sportowych niezbędny, podstawowy sprzęt sportowy dla wytypowanych przez siebie 2 dyscyplin sportowych.

Godnym podkreślenia jest powołanie kilku niekonwencjonalnych dyscyplin sportowych przy MUKS działającym przy ZSP w Opocznie. Są to oprócz wymienionej na stronie 1 m.in.: bilard, kręgarstwo, pływanie, narciarstwo alpejskie i kulturystyka.

Zarząd Miejsko - Gminny Szkolnego Związku Sportowego w Opocznie w ramach Igrzysk Młodzieży Szkolnej i Gimnazjady organizował wiele imprez wynikających z kalendarza Zarządu Głównego SZS. W 2002r zorganizowano 29 imprez gminnych w następujących dyscyplinach: Indywidualne biegi przełajowe, Tenis stołowy, Piłka siatkowa, Piłka koszykowa, Piłka ręczna, Piłka nożna, Sztafetowe biegi przełajowe, Szkolna liga L.a. i Czworbój L.a. W zawodach tych wzięło udział 1700 dzieci i młodzieży w grupie młodszej i starszej z terenu miasta i gminy Opoczno. Zwycięzcy gminni, później powiatowi reprezentowali Opoczno w zawodach wojewódzkich i krajowych.

Rada Miejsko – Gminna Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Opocznie jest organizacją działającą w środowisku wiejskim ale organizującą również imprezy sportowe dla dzieci i młodzieży Opoczna. Jest czołową organizacją w województwie łódzkim.

W 2002r roku przeprowadziła 13 imprez sportowo – rekreacyjnych. Do ważniejszych zaliczyć należy Gminne Igrzyska Szkół Wiejskich, Igrzyska Gimnazjów, czy I, II i III ligę w halowej piłce nożnej im. Jana Zakrzewskiego.

Poza tym, wspólnie z RP LZS, przeprowadza imprezy o randze wojewódzkiej tj. Mistrzostwa województwa w plażowej piłce siatkowej, Wojewódzki turniej „Piłkarska kadra czeka”.

Do wyróżniających się ogniw zaliczyć należy **LKS Bielowice**, a wśród klubów **ZLKS WOY Bukowiec Op. Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej w Opocznie** to organizacja, która preferuje piłkę siatkową w tym również plażową.

Poza tym uczestniczy w rozgrywkach piłki nożnej, finansuje udział biegaczy w wielu imprezach ponad gminnych. Jest organizatorem wielu turniejów w piłce siatkowej czy też turniej brydża sportowego. Tradycyjnie 1Maja organizuje na boisku osiedlowym, turniej piłki siatkowej z udziałem drużyn przyjezdnych oraz mecz piłki nożnej z radnymi Rady Miejskiej i Powiatu.

Od 2 lat organizowany jest turniej piłki siatkowej im. Jana Zakrzewskiego.

Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Ceemka” Idzikowice to organizacja działająca w środowisku kolejarskim. W 2002r. zorganizowali 6 imprez z funduszy Gminy: organizacja Dnia Dziecka w Treście, Rajd rowerowy na Słowację, Turniej piłkarski na osiedlu kolejarskim, w którym startowało 16 drużyn, Mistrzostwa Opoczna w brydżu sportowym, Mistrzostwa Opoczna w kręglach oraz XI Bieg Sylwestrowy w Idzikowicach i 11 imprez z funduszy własnych. W imprezach tych wzięło udział 1104 uczestników. Zawodnicy TKKF Ceemka brali udział w: XII Mistrzostwach Europy Kolarzy w kręglach w Preszov – Czechy i Mistrzostwach Polski Kolarzy w bowlingu.

Działacze „Ceemki” zorganizowali Mistrzostwa Polski Kolarzy w biegach przełajowych w Spale i Mistrzostw Polski Kolarzy w kręglach. Godna podkreślenia jest organizacja rajdu rowerowego do Słowacji, w którym wzięło udział 18 zawodników. Z powodzeniem wrócono do współorganizacji XII Opoczyńskiego Biegu Trzeźwości.

Zarząd Oddziału Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego w Opocznie w 2002r zorganizował konkurs „Poznajmy Ojcowiznę”, rajd mjr Hubala, wycieczki do Krakowa, rajd pieszy do Sielpi, objazdy krajoznawcze po ziemi opoczyńskiej, uczestniczył w wielu imprezach ponad gminnych. W omawianym okresie 36 turystów wzięło udział w Centralnym Zlocie Młodzieży „Palmiry2002”. W tym Zlocie również zdobywali punkty na Odznakę Turystyki Pieszej. Członkowie Towarzystwa czynnie uczestniczą w świętach państwowych i patriotycznie – kombatanckich.

- Oprócz klubów sportowych przy Miejskim Domu Kultury w Opocznie działa również **Opoczyński Klub Taneczny TICO**.

Zawodnicy ponad trzydziestokrotnie stawali na najwyższym podium wygrywając rywalizację w wielu miastach Polski.

Rodzice i tancerze są corocznie organizatorem Ogólnopolskiego Turnieju Tańca Towarzyskiego o Puchar Burmistrza Miasta Opoczno. W ubiegłorocznej, VII edycji turnieju, wzięła rekordowa liczba tancerzy – 150 par z 36 klubów. Ponadto OKT TICO organizuje dla swych zawodników obozy szkoleniowe, z którego to wypoczynku skorzystało 60 osób w wieku od 7 do 18 lat.

Większość wyżej wymienionych placówek i klubów boryka się z problemami finansowymi ograniczającymi zasięg ich oddziaływań. Możliwości finansowe a potrzeby inwestycyjne, które poprawiłyby bazę ukierunkowaną na powszechne użytkowanie przez społeczeństwo, są daleko nie wystarczające. Wyposażenie obszarów wiejskich w infrastrukturę społeczną i techniczną umożliwiającą niwelowanie

różnic cywilizacyjnych między miastem a wsią oraz uatrakcyjnienie obszarów wiejskich pod względem rekreacyjno-turystycznym przez rozwój bazy i sieci agroturystycznej, może zmniejszyć problemy bezrobocia na terenach wiejskich. Istotnymi czynnikami są tradycje kulturowe na danym terenie, różne formy działań na rzecz rozwoju życia kulturowego a także wspierania tych działań w zakresie zespołów folklorystycznych, skansenów budowlanych, artystów ludowych i ich twórczości.

Wykaz boisk i obiektów sportowych istniejących na terenie miasta i gminy Opoczno

Lp	Lokalizacja	Nazwa obiektu	Charakterystyka obiektu					Uwagi
			Wymiary	Widownia a ilość m-c	Stan techniczny	Rok budowy	Zaplecze san.socj. szatnia	
1.	Opoczno	stadion KS Ceramika	280x290	5000	dobry	1999	jest	Trybuna nad budynkiem zadaszona/150 os./
2.	Opoczno	Siłownia LKS Opocznianka	4x4	brak	dost.	1983	jest	
3.	Bukowiec Opoczyński	Stadion	63x102	1000	dobry	1995	jest	Brak ogrzewania, siedzisk i zadaszenia
4.	Sitowa	boisko	64x100	brak	dost.	1985	Szatnia bez mediów	
5.	Wygnanów	boisko	56x101	brak	dobry	1992	jest	
6.	Ostrów	boisko	60x110	brak	dost.	2001	brak	
7.	Bielowice	boisko	60x105	brak	dobry	2000	brak	
8.	Mroczków	boisko	60x100	brak	dost.	1990	brak	
9.	Rozanna	boisko	60x105	brak	dobry	1985	brak	
10.	Opoczno	boisko OTS	50x100	brak	dost.	2000	brak	
11.	Opoczno	hala ZSS 3	25,5x45,5	500	dobry	1999	jest	
12.	Opoczno	sala ZSS 1	16x40	200	dobry	1991	jest	
13.	Opoczno	sala ZSS 2	20x21	brak	dobry	1990	jest	
14.	Libiszów	sala	12x24	brak	dobry	1990	jest	
15.	Ogonowice	sala	11,5x23,5	brak	dobry	1990	jest	
16.	Mroczków	sala	15x20	brak	dobry	2002	jest	

Biorąc pod uwagę ilość boisk trawiastych, boisk o nawierzchni bitumicznej, sal do gier zespołowych, stadionów i ich rozmieszczenie na terenie gminy, należy podjąć działania dla racjonalnego rozmieszczenia następnych inwestycji sportowych, które pozwolą na łatwiejszy dostęp do nich dzieci, młodzieży i mieszkańców z innych regionów gminy Opoczno. Budowa sal w Bukowcu Opoczyńskim, Bielowicach, Kraśnicy, Januszewicach, Sielcu i Wygnanowie, boisk o nawierzchni bitumicznej w Wygnanowie, Ogonowicach, Libiszowie, Kraśnicy - zapewniłoby te potrzeby. Ważnym problemem jest poprawa stanu i modernizacja boisk w Zespołach Szkół Samorządowych nr. 1 i 3

Istotnym problemem inwestycyjnym jest budowa Miejskiego stadionu LA. Likwidacja urządzeń na obecnym stadionie piłkarskim „Ceramiki” Opoczno uniemożliwia rozwój sportów indywidualnych w konkurencjach lekkoatletycznych oraz nie daje możliwości wykorzystania stadionu dla celów rekreacyjnych czy międzyszkolnych zawodów, co jest motywacją aby podjąć tą inwestycję w latach 2005 – 2006. Realizacja tego zadania pozwoli uczniom i wszystkim chętnym do uprawiania sportów indywidualnych, da możliwość spędzenia wolnego czasu oraz samodoskonalenia się w rozwoju fizycznym.

Na terenie gminy Opoczno i w sąsiednich gminach istnieje baza turystyczna i zabytki kultury które mogą być atrakcją turystyczno - rekreacyjną:

Baseny – 1 –kryty, ul. Biernackiego 4

Korty tenisowe otwarte - 2

1 – Zespół Szkół Samorządowych Nr 1 w Opocznie

1 – Firma Optex S.A.

Strzelnica – 1

1 – Klub Sportowy „Ceramika” Opoczno

Hotele – 4

- „Hotel Opoczyński” – Opoczno ul. Graniczna 7 – 20 miejsc

- Restauracja i hotel – „Sawana” – Opoczno ul. Piotrkowska 61 – 19 miejsc

- Restauracja i hotel „Park” – Opoczno ul. Kolberga – 28 miejsc

- Usługi noclegowe – Opoczno ul. Graniczna 8 – 4 miejsca

Akweny wodne –

Opoczno – zbiornik wodny przy ul. 17 Stycznia w Opocznie

dopływ z rzeki Drzewiczki , odpływ do rzeki Wąglanki, powierzchnia – 6.06 ha
użytkownik – Polski Związek Wędkarski.

Miedzna Murowana - zbiornik wodny /retencyjny /-, pow. żeglarstwo, rybołówstwo
/ gmina Białaczów, Żarnów /

Miedzna Murowana - Stanica Harcerska - pokoje noclegowe, pole namiotowe,
sala konferencyjna /letnia /, kuchnia, sanitariaty

Tresta - pole campingowo-biwakowe /1000m², świetlica, kuchnia, zaplecze sanitarne,
zalew Sulejowski- żeglarstwo, sporty wodne

Drzewica - zbiornik rekreacyjno- retencyjny, wędkarswo, tor dla kajakarstwa górskiego

Zabytki kultury:

- Kościół p.w. św. Bartłomieja – ul. Kościelna w Opocznie zespół 3 budynków, powstał XIV wiek. Kościół murowany, restaurowany w 1850r.. gruntownie rozbudowany w 1934 – 1939r. Stan techniczny – bardzo dobry. Użytkownik – Parafia Rzymsko – Katolicka.
- Dzwonnica – ul. Kościelna w Opocznie powstała w I połowie XIX w., murowana na rzucie kwadratu, dach namiotowy, dwukondygnacyjna o ścianach baliowanych. Stan – bardzo dobry.
- Plebania – ul. Kościelna w Opocznie powstała w 1622 r., murowana, piętrowa, na rzucie dwóch prostokątów, nad wejściem dwie płyty kamienne z I poł. XVII w. I druga z kartuszem herbu Wazów. Stan – dobry.
- Kościół p.w. św. Marii Magdaleny – ul. Moniuszki w Opocznie powstał w XVIII w., drewniany z drewna sosnowego i modrzewiowego, konstrukcja zrębowa, oszalowany, orientowany. Restaurowany przed 1913 r. Stan techniczny – dobry. Użytkownik – Parafia Rzymsko – Katolicka.
- Dawna Synagoga – ul. Janasa w Opocznie powstała w XVIII w., murowana na planie prostokątnym, orientowana. W czasie II wojny światowej – getto, w latach 1942 – 54 magazyn zbożowy, później kino Tęcza. Stan techniczny – zły / zniszczona /.
- Zamek – Pl. Zamkowy w Opocznie powstał w XIV w., murowany zniszczony w XVI w., zburzony w 1655r., odbudowany w 1874r., restaurowany w 1921 r. w stylu neorenesansowym, zbudowany na nieregularnym rzucie poziomym, złożony z dwóch skrzydeł, piętrowy. Stan – dobry. Użytkownik – Muzeum Regionalne.
- Dom Esterki – Plac Kościuszki w Opocznie powstał w XIV w., w I połowie XIX w. w ruinie, odbudowany w 1893 r., restaurowany w 1927 r. Murowany, jednopiętrowy. Stan dobry, użytkownik – Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Opocznie.
- Dawna zbrojownia – Plac Kościuszki 20 Czas powstania XIV w., Pierwotny budynek z czasów Kazimierza Wielkiego o sklepieniu kolebkowym, na początku XX w. powiększony o jedno piętro. Stan dobry, użytkownik – Urząd Miejski w Opocznie.
- Dwór „Starostwo” – ul. Parkowa Wybudowany na przełomie XVII/XVIII w. murowany, parterowy, podpiwniczony, dach czterospadowy łamany. Stan dobry.
- Zabytkowe kamieniczki – Plac Kościuszki w Opocznie
 - Dom nr 6 – murowany z XIX w.
 - Dom nr 7 – murowany z XVIII w.
 - Dom nr 8 – murowany z XVII w.
 - Dom nr 15 – murowany z XIX w.

- Pałacyk – ul. Staromiejska 6 Parterowy, wybudowany w 1912 r. przez firmę „Dziewulski i Lange” Stan dobry, właściciel – Urząd Miejski w Opocznie.
- Kościół p.w. św. Wojciecha –Kraśnica Wybudowany w 1904r., murowany, neogotycki, restaurowany w 1957r. Stan dobry. Właściciel – Parafia Rzymsko – Katolicka.
- Kościół p.w. św. Mikołaja w Libiszowie. Wybudowana w 1910 –20 r., styl neogotycki, sklepienie gotyckie gwiaździste. Stan dobry. Właściciel Parafia Rzymsko –Katolicka.
- Kościół p.w. św. Barbary w Sołku. Wybudowany w 1675r. drewniano – murowany, orientowany, konstrukcja zrębowa, oszalowany, dachy dwuspadowe. Stan dobry. Własność – Parafia Rzymsko – Katolicka.

Kompleksy przyrody atrakcyjne do wypoczynku - 1

- lasy w Sitowej położone nad rzeką Drzewiczka – wypoczynek weekendowy w okresie letnim.

Biorąc pod uwagę potrzebę rozwoju turystyki na naszym terenie, jako jedną z możliwości poprawy sytuacji finansowej dla biednych i bezrobotnych, zwiększenie ilości miejsc pracy, należy także stan bazy kulturalnej, sportowej, turystycznej, zabytki, wykorzystywać do promocji terenu gminy przez:

- rozwój sieci gospodarstw agroturystycznych, wspieranie rozpoczynających działalność
- opracowanie szlaków turystycznych, oznakowanie zabytków architektury i pomników przyrody, rozpowszechnienie systemu planów i map turystycznych na terenie miasta i gminy
- budowę i wyposażenie parkingów przydrożnych, zajazdów z zapleczem sanitarnym , gastronomicznym
- wspólnie z ościennymi gminami udostępnić zbiorniki wodne z zapleczem jako kąpieliska dla wypoczywających,
- budowę zbiornika rekreacyjnego z zapleczem w Sitowej,
- tworzenie bazy okresowych noclegowni / w prywatnych domach /, sieci pól namiotowych
- szkolenie przewodników dla wycieczek i turystów indywidualnych po terenie gminy i powiatu opoczyńskiego,
- opracowanie systemu zbierania i rozpowszechniania informacji o aktualnej sytuacji noclegowej, możliwościach wyżywieniowych poszczególnych restauracji, barów i zajazdów,
- wykorzystywanie internetu oraz Punktu Informacji Turystycznej dla szerokiej akcji reklamowej i promocyjnej.
- zorganizowanie sieci wypożyczalni sprzętu sportowego i turystycznego

VI. Strategia dla wybranych obszarów.

Strategia dla obszarów miejskich.

1. rozpoznać potrzeby mieszkaniowe w zakresie budownictwa wysokiego,
2. sukcesywnie opracowywać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w celu zabezpieczenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe, usługi, nieuciążliwą działalność gospodarczą, lokalizację nowego cmentarza,
3. nowe tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą mogącą znacząco oddziaływać na środowisko lokalizować poza granicami administracyjnymi miasta i obszarami zwartej zabudowy,
4. kompleksowo przygotowywać tereny gminne przeznaczone do sprzedaży (ważne plany miejscowe, uzbrojenie terenu)
5. pozyskiwać grunty
6. propagować i wdrażać działania zmierzające do segregacji odpadów

Strategia dla obszarów wiejskich.

1. sukcesywnie opracowywać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zabezpieczając tereny pod budownictwo mieszkaniowe, działalność gospodarczą, zabudowę letniskową i rekreacyjną
2. ukierunkowywać plany na koncentrację zabudowy mieszkaniowej
3. propagować i wspomagać restrukturyzację rolnictwa przez:

a/ scalanie i wymianę gruntów rolnych w celu stworzenia korzystniejszych warunków gospodarowania,

b/ organizację rynku rolnego, poprawę przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych,

c/ zmiany w strukturze gospodarstw rolnych i kierunkowanie produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz rozwój rolnictwa ekologicznego,

d/ zwiększenie efektywności ekonomicznej gospodarstw rolnych,

- e/ poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych,
- f/ rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej terenów wiejskich,
- g/ rozwój agroturystyki ,
- h/ wydzielić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego więcej gruntów pod zalesienie i objęcie zalesianiem znacznych obszarów gruntów rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa
- i/ prowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej oraz szkoleń dla rolników o możliwościach korzystania ze wsparcia finansowego po wejściu Polski do struktur UE w ramach przygotowywanych Sektorowych Programów Operacyjnych.

1.

VII. Strategia w aspekcie wybranych problemów.

Określenie perspektyw rolnictwa i priorytetowych kierunków rozwoju.

1. Rolnictwo ekologiczne oraz produkcja owoców i warzyw szansą rozwoju dla małych gospodarstw.

Rolnictwo ekologiczne to sposób gospodarowania, który wykorzystuje możliwości przyrody, zapewnia trwałą żyzność gleby i zdrowotność roślin i zwierząt. Jest to system gospodarowania o zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej z zastosowaniem naturalnych środków produkcji. Dzięki wykluczeniu pestycydów i nawozów wytworzonych przemysłowo („sztucznych”) rolnictwo ekologiczne nie powoduje zanieczyszczenia gleby i wód gruntowych, ogranicza wypłukiwanie składników pokarmowych z gleby, sprzyja rozwojowi życia w glebie, wytwarza żywność wysokiej jakości, cenioną przez konsumentów. Zadaniem rolnictwa ekologicznego jest produkcja żywności o wysokich parametrach jakościowych, w zrównoważonym środowisku przyrodniczym, w którym skażenie nie przekracza przyjętych norm, a technologie produkcyjne degradujące środowisko nie mogą mieć zastosowania.

W perspektywie integracji Polski z UE, produkcja ekologiczna jest szansą wielu mniejszych, nie specjalistycznych gospodarstw. Można także spodziewać się, że w miarę wzrostu zamożności społeczeństwa będzie wzrastał krajowy popyt na produkty ekologiczne. Produkty te oznakowane mianem „produkt rolnictwa ekologicznego” i ich produkcja podlegają stałej kontroli. Podkreślić należy, że w wielu regionach naszego kraju, w tym także naszej gminy, ze względu na trudne warunki, produkcja rolna jest bliska ekologicznej. Jest więc pilną potrzebą społeczną udzielenie wszechstronnej pomocy zarówno finansowej, organizacyjnej jak i edukacyjnej dla produkcji ekologicznej, a także poprawy organizacji zbytu produktów ekologicznych. W dużej mierze potrzeby te powinny być spełnione poprzez działalność powstającego w Radomiu Krajowego Centrum Rolnictwa Ekologicznego.

Rynek owoców i warzyw jest ważnym elementem rozwoju wsi.

Na terenie gminy na glebach dobrej jakości, szczególnie w północno-wschodniej części gminy, rozwój produkcji owoców i warzyw jest dużą szansą dla wielu gospodarstw rolnych. Mocną stroną ogrodnictwa byłyby tradycje, warunki naturalne i zasoby wykwalifikowanej siły roboczej. Natomiast zagrożeniem jest rozdrobnienie produkcji i brak tradycji zrzeszania się w grupy producenckie. Rynek ten na naszym terenie wymaga wsparcia finansowego i edukacyjnego aby dostosować się do unijnych wymagań jakościowych w obrocie handlowym.

Utworzenie sieci sklepów ze zdrową, nieprzetworzoną żywnością ekologiczną na terenie Opoczna wspomogłoby i dałoby możliwość rozwoju dla tego rodzaju produkcji.

2. Rozwój działalności turystycznej na terenach wiejskich - Agroturystyka.

Agroturystyka jako formy wypoczynku na terenach wiejskich o charakterze rolniczym opartej na bazie noclegowej, najczęściej również żywieniowej oraz aktywności rekreacyjne związane z gospodarstwem rolnym i jego otoczeniem przyrodniczym, produkcyjnym oraz usługowym - stanowi dużą szansę na poprawę warunków życia, nie tylko społeczności wiejskiej, ale i całej gminy. Może to być również wypożyczanie sprzętu, wytwarzanie pamiątek rękodzieła i sztuki ludowej, sprzedaż płodów rolnych i ziołolecznictwo.

Gmina Opoczno posiada korzystne warunki dla rozwoju agroturystyki. Dotyczy to zwłaszcza rejonów o niskim poziomie uprzemysłowienia i urbanizacji. Stwarzają one miejscowej ludności dodatkowe możliwości pracy, wykorzystanie zasobów mieszkaniowych, zagospodarowanie bezpośrednio w gospodarstwie produkowanej żywności (jakościowo z reguły znacznie lepszej). przy równoczesnym podnoszeniu ogólnego poziomu kultury, infrastruktury otoczenia, ochrony zabytków i środowiska oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych, które w przypadku agroturystyki, a ogólniej rekreacji na terenach wiejskich, stają się integralnymi elementami produktu rynkowego.

Bardzo dynamiczny rozwój działalności agroturystycznej w okresie ostatnich kilku lat, zwłaszcza od 1995 roku, jest wskaźnikiem zarówno faktycznych potrzeb w tym zakresie, jaki dużych możliwości, szczególnie przy konsekwentnym wspomaganiu ze strony władz gminnych. Wzrasta zapotrzebowanie na rozwój turystyki szczególnie sobotnio – niedzielnej.

Na terenie gminy funkcjonuje 5 gospodarstw agroturystycznych. Niektóre z nich oferują usługi całoroczne. Działalność agroturystyczna wspomagana i promowana jest przez samorząd gminny i powiatowy oraz Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych. Przykładem jest folder „Ziemia Opoczyńska Zaprasza” wydany w 2002r.

3. Zalesianie

Niska przydatność gleb dla gospodarki rolnej powoduje, że gmina będzie dążyć do optymalizacji ich wykorzystania. Jednym z najbardziej korzystnych ekologicznie sposobów jest zalesianie. W dalszej perspektywie spowoduje to poprawę mikroklimatu, wzrost naturalnej retencji i przyczyni się do ograniczania szkodliwych dla środowiska zjawisk związanych z uprawą gleb o niskiej produktywności.

Jednym z kierunków działania na obszarach wiejskich powinno być przyśpieszenie dolesień i poprawa jakości pielęgnacji lasów prywatnych na terenie gminy. Gleby klasy V i VI, a w całości VIRZ powinny być zalesione i zadrzewione, gdyż uprawa tych gleb jest ekonomicznie nieopłacalna.

Aby zalesienia mogły być realizowane, konieczne będzie przeznaczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy więcej obszarów pod zalesienia. Powiatowy plan lesistości zakłada zwiększenie lesistości dla gminy Opoczno do poziomu 46,3 % co daje 5270,0 ha zalesionych gruntów. Krajowy Program Zwiększenia Lesistości przewiduje dotacje na dolesienia dla właścicieli gruntów. Program ten i dopłaty realizuje Starostwo Powiatowe w Opocznie.

Program przedakcesyjny „Sapard” oraz przygotowywany Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich przewiduje wzmocnienie procesu dolesień przez utworzenie systemu miesięcznych dopłat dla rolników, którzy zalesili użytki rolne oraz spełnili wymagania co do powierzchni i klasy gruntów. Zalesienia gruntów nadzoruje Starostwo Powiatowe, które oprócz przyznawania dotacji prowadzić będzie szkolenia rolników w zakresie przygotowania gleby pod nasadzenia, nasadzeń oraz pielęgnacji lasów, a także doboru składu gatunkowego sadzonych drzew.

Sektor rolniczy stanowi podstawę utrzymania blisko połowy mieszkańców wsi. Jego sytuacja jest zła. Niezbędny proces restrukturyzacji tego sektora będzie wymagać redukcji liczby pracujących w rolnictwie..

Związane jest to z niekorzystną strukturą agrarną /średnia wielkość gospodarstwa ok. 4,3- ha/, średnia liczba działek przypadająca na gospodarstwo rolne –6/ i niską jakością gleb.

Konieczny jest rozwój sektorów pozarolniczych i pozyskiwanie inwestorów na terenach wiejskich. Wspomagać go będzie rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich.

Rozwój przetwórstwa rolno- spożywczego i marketing artykułów rolnych byłby siłą napędową miejscowej produkcji rolniczej.

4. W zakresie łagodzenia skutków bezrobocia wskazane byłoby wzmocnienie działań sprzyjających inwestowaniu poprzez:

- kompleksowe przygotowanie terenów (plany miejscowe, uzbrojenie) przeznaczonych pod budownictwo związane z produkcją, usługami itp. i szerokie ich propagowanie
- promowanie ulg i preferencji podatkowych dla inwestorów
- aktywizowanie i wspieranie działalności gospodarczej na terenach wiejskich
- propagowanie nowych upraw i działów specjalnych produkcji rolnej o wysokiej pracochłonności i wysokiej dochodowości

5. W zakresie gospodarki odpadami:

- promowanie i wdrażanie na szerszą skalę segregacji odpadów
- sukcesywne rozszerzanie zagospodarowywania odpadów segregowanych

VIII. Strategia w zakresie promocji gminy Opoczno

Dokonujące się przemiany polityczne i gospodarcze powodują wzrastające potrzeby i oczekiwania społeczne. Zmuszają administrację samorządową do poszukiwania sposobów dostosowania lokalnej polityki promocji miasta do nowych, a zwłaszcza przyszłych sytuacji. Nie można przy tym pozwalać sobie na działanie intuicyjne. Musi być opracowana strategia i długofalowy plan promocji wewnętrznej i zewnętrznej miasta. Bardzo ważnym zadaniem strategii jest określenie: W jakich kierunkach powinny przebiegać procesy promocji miasta? Jakie wartości historyczne należy chronić, a jakie stymulować i rozwijać?

PROMOCJA jest oddziaływaniem na odbiorców, polegającym na przekazywaniu informacji, które mają w odpowiednim stopniu zwiększać wiedzę na temat naszego miasta oraz stworzeniu dla niego preferencji u odbiorców. Jest to zatem sposób komunikowania się z otoczeniem, który w efekcie ma się przyczynić do zwiększenia zainteresowania naszym miastem.

Public relations to planowe, nieustanne dążenie do stworzenia dobrego wizerunku miasta i zrozumienia pomiędzy instytucją i jej odbiorcami. Niniejszy dokument dotyczy zarówno strategii promocji miasta jak i działań Public relations w zakresie pozytywnego kreowania wizerunku miasta.

DOTYCHCZASOWE FORMY PROMOCJI MIASTA

Dotychczasowe działania promocyjne opierają się na:

- organizacji imprez plenerowych: Sylwester, Dni Opoczna,
- przygotowaniu imprez okolicznościowych: święta państwowe, dożynki,
- współpracy z zagranicą,
- wydawnictwach, gadżetach,
- udziale w targach i wystawach,

W nowej strategii proponuje się aktywną promocję wewnętrzną i zewnętrzną.

PROMOCJA WEWNĘTRZNA MIASTA - KREOWANIE POZYTYWNEGO WIZERUNKU MIASTA PRZYJAZNEGO MIESZKAŃCOM

CEL PRIORYTETOWY: Tworzenie systemu identyfikacji i promocji symboli.

W tym obszarze jako priorytet winno się przyjąć: tworzenie systemu identyfikacji i promocji symboli. W ramach tego priorytetu za cel pierwszy uznać należy tworzenie mechanizmów integracji wewnętrznej mieszkańców miasta. Cel ten może być realizowany przez ujednoczenie systemu promocji miasta, poprzez promowanie symboliki: godło, herb miasta, które znajdować się będą na tablicach informacyjnych przy drogach wjazdowych do miasta, logo, na informatorach, folderach i wszelkich produktach miasta. Ważnym zadaniem jest sporządzenie kalendarza stałych imprez o charakterze masowym: kulturalnych, oświatowych i innych, integrujących społeczność lokalną organizowanych w mieście. Drugim celem jest rozwijanie miejskiego systemu multimedialnego kreującego pozytywny wizerunek miasta przez m.in. współdziałanie z lokalną stacją radiową i telewizyjną. Do osiągnięcia celu w długoterminowym kierunku działania potrzebne jest sprzężenie kierowanego przekazu z wyzwaniem u odbiorcy stanu emocjonalnego. W tym przypadku dąży się do wytworzenia poczucia zadowolenia czy wręcz dumy, z przynależności do grupy: mieszkających w tym mieście, związanych z nim, uczestniczących w jego życiu. Rozbudzenie poczucia dążenia do powiązania swoich działań z tym terenem.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Ujednoczenie systemu promocji miasta (herb i logo / zagłębienie folkloru i płytek /, slogan, itp.)
2. Zwiększenie stopnia informowania o naszym mieście
3. Poprawa estetyki miasta
4. Opracowanie kalendarza cyklicznych imprez o charakterze masowym (uwzględniający imprezy kulturalne, oświatowe, święta religijne itp.)
5. Współdziałanie z mediami
6. Utworzenie Biuletynu Informacji Publicznej - lokalnego periodyku (miesięcznik) o wysokim poziomie sztuki dziennikarskiej zajmujący się interesami lokalnej społeczności
7. Kreowanie przyjaznego Urzędu Miasta (Biuro Obsługi Mieszkańca)
8. Zaspokajanie aspiracji środowisk - wydarzenia kulturalne, możliwości i dobry poziom edukacji i kształcenia
9. Inspirowanie i wspieranie lokalnych inicjatyw środowiskowych
10. Tworzenie i aktualizowanie strony internetowej Opoczna.

PROMOCJA ZEWNĘTRZNA MIASTA - KREOWANIE POZYTYWNEGO WIZERUNKU MIASTA WŚRÓD PARTNERÓW ZEWNĘTRZNYCH

CEL PRIORYTETOWY: Budowanie świadomości – marki.

Ważna jest zmiana odbioru miasta przez partnerów zewnętrznych i osoby odwiedzające. Należy ukazać odbiorcom atuty i walory - wiele osób niewiele wie o istnieniu Opocznie, nie mówiąc o jego historii i tradycji, a także walorach turystycznych (Miedzna). Dla rozwoju miasta niezbędne jest lepsze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego. Partnerom zewnętrznym trzeba dostarczyć odpowiednią informację, uświadamiającą im możliwości jakie daje nasze miasto: dokonanie opłacalnej inwestycji (jak opłacalnej - jakie dogodności stwarzamy), odwiedzenie ciekawego miasteczka w centrum Polski, uzyskanie dodatkowych dochodów, udział w znaczących imprezach (jakich). Ważnym elementem promocji powinno być przedstawienie ciekawych doświadczeń środowisk opiniotwórczych, sławnych (znanych) osób związanych z Opoczniem. Mowa tu o tzw. kreatorach opinii, którymi powinni być: przedsiębiorcy, którzy już z powodzeniem zainwestowali w Opocznie, liderzy środowiskowi, artyści, dziennikarze, sportowcy. Dużym atutem miasta są jego wykształceni mieszkańcy, którzy swą pracą, dokonaniem, zasłynęli w kraju i za granicą. A także dotychczasowe dokonania: więzi partnerskie z innymi ośrodkami za granicą, osiągnięcia na etapie pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej, utrzymywanie kontaktów z funkcjonującymi organizacjami np.: Regionalne Centrum Informacji Europejskiej Szczególnie dobrze rozwijające się kontakty z miastami partnerskimi są dobrym czynnikiem do wykorzystania w promocji miasta.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Wykorzystanie atrybutów z ich odniesieniem w działaniach i formach promocji do kreowania marki, np. powstanie opoczyńskiej galerii VIP.
2. Ukazywanie tradycji: historycznych, industrialnych, kulturowych, - nawiązanie do dalszej i bliższej tradycji historycznej, przypisuje dla miasta cechy wyróżniające spośród innych ośrodków, (np. Kazimierz Wielki, Esterka, tradycje ludowe)
3. Ułatwienie inwestorom podejmowania decyzji o rozpoczęciu działalności w Opocznie
4. Ukazywanie prężnie rozwijającego się ośrodka jako lidera wśród miast regionu,
5. Współdziałanie z zagranicą i innymi gminami
6. Wspólny (z powiatem, gminami sąsiednimi) program rozwoju turystyki - koordynacja działań:
 - o Punkt informacji turystycznej
 - o Wydzielenie turystycznych szlaków komunikacyjnych (w połączeniu z parkingami)
 - o Przewodniki turystyczne + mapy
 - o Umieszczenie w eksponowanych miejscach miasta turystycznej mapy miasta - co warto zobaczyć?
 - o Internetowa informacja turystyczna
 - o współpraca z biurami podróży

Ranga podejmowanych przedsięwzięć zostanie podniesiona przy obejmowaniu ich stosownymi patronatami honorowymi, (Prezydenta RP, Posłów)

Projekty nowych zadań promocyjnych:

- zorganizowanie miejscowych targów, prezentacja osiągnięć lokalnych przedsiębiorców
- mistrzostwa w czasowym jedzeniu kielbasy lub kaszanki
- Założenie Opoczyńskiej Galerii VIP
- Organizacja Ogólnopolskiego Konkursu Tańca Opoczyńskiego - oberka
- Plac Kościuszki – utworzenie stylowego rynku miasta
- Miedzna Murowana – powstanie ośrodka wypoczynkowego i organizacja akcji letniej
- Utworzenie przy Urzędzie Miejskim Biura Obsługi Mieszkańców.
- Zalew Opoczyński – utworzenie miejsca rekreacyjno – sportowego.

W ten sposób prowadzona promocja winna przyczynić się do dalszego rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Opoczno.

